

საქართველო

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ორიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი (ILMDP)-P133828
დეტალური საინჟინრო საპროექტო მომსახურების გაწევა
ზე და რუს სარწყავი სისტემის არსებული მეორე და მესამე რიგის ქსელების
რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციისთვის

ნაწილი - 3

"გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა" ზედა რუს სქემისთვის
ანგარიში-6

კონტრაქტი No: IDIC/CS/QCBS/02-1

**Su-Yapı Engineering &
Consulting**

Mustafa Kemal Mahallesi
2128. Sokak No:6
06510 Ankara / Turkey

ქვე-კონტრაქტორი

Geo Consulting

Beliashvili Street No:145,
4th Floor Tbilisi / Georgia

თბილისი
მარტი 2020

სარჩევი

1. წინასიტყვაობა	1
2. სამართლებრივი ჩარჩო.....	2
2.1 მსოფლიო ბანკის პოლიტიკა, რომელიც გამოიყენება ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების ILM-D პროექტისთვის.....	2
2.2 საქართველოს გარემოსდაცვითი და სოციალური კანონმდებლობა და საერთაშორისო ხელშეკრულებები.....	3
ნაწილი 1: პროექტის აღწერა, წინასიტყვაობა, გარემოსდაცვითი და სოციალური რისკები	5
დანართი A: ფოტოები არსებული არხებიდან, რომლებშიც ასახულია მარშრუტები და ობიექტების ამჟამინდელი მდგომარეობა.....	25
დანართი B: დაგეგმილი სარწყავი სისტემის რუკა	33
დანართი C: პროექტების დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების საჩივრის განხილვის მექანიზმი.....	34
შესავალი.....	34
საჩივრის განხილვის პროცედურა.....	34
საჩივრის მიღება.....	34
„მოთხოვნის საფუძვლის“ სკრინინგი	35
რგოლი 1: საჩივრის განხილვის კომიტეტი	38
რგოლი 2: საჩივრის განხილვა ცენტრალურ დონეზე.....	39
საჩივრის დახურვა	40
საჩივრების განხილვის ჩანაწერები და დოკუმენტაცია	40
პროექტის დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების საკონტაქტო ინფორმაცია.....	41
ნაწილი 2: გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების შემარბილებელი გეგმა.....	44
ნაწილი 3: გარემოსდაცვითი და სოციალური მონიტორინგის გეგმა.....	51

1. წინასიტყვაობა

სოფლის მეურნეობის სექტორი ძალიან მნიშვნელოვანი მიმართულებაა საქართველოს ეკონომიკის განვითარებისთვის. სოფლის მეურნეობის სექტორს აქვს დიდი პოტენციალი შიდა და გარე ბაზრებზე კონკურენციისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ სექტორი მთლიან შიდა პროდუქტის მხოლოდ 8 პროცენტს შეადგენს, იგი შემოსავალს და დასაქმებას უზრუნველყოფს ქვეყნის მშრომელთა დაახლოებით 39 პროცენტისათვის. ამასთან, მოცემული სექტორი პრიორიტეტულია საქართველოს მთავრობის მიერ სურსათის უვნებლობის თვალსაზრისით. ირიგაცია ერთ – ერთი საყრდენია, განსაკუთრებით ქვეყნის აღმოსავლეთ ნაწილისთვის. შესაბამისად, მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტია გაითვალისწინოს ზედა რუს საირიგაციო ქსელის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია.

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების (ILMD) პროექტის თანახმად, დღის წესრიგში ასევე დგას მეორე და მესამე რიგის სარწყავ ქსელებთან ერთად მეოთხე რიგის არხების რეაბილიტაცია /რეკონსტრუქცია, რაზედაც მიმდინარეობს საპროექტო სამუშაოები. სარეაბილიტაციო და სარეკონსტრუქციო სამუშაოები ძირითადად ძველი/არსებული მარშრუტების გამოყენებით ხორციელდება, ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში გარემოსდაცვითი და სოციალური რისკები საშუალოა. მოსალოდნელია, რომ ისინი ზემოქმედებას არ მოახდენენ საპროექტო ტერიტორიის გარეთ მდებარე ადგილმდებარეობებზე. ამრიგად, მსოფლიო ბანკის *OP/BP 4.01 გარემოსდაცვითი შეფასების* სტანდარტის თანახმად, ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი კლასიფიცირდება, როგორც გარემოსდაცვითი კატეგორია B (გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი, 2014). გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი (ESMF), მომზადებულია, როგორც პროექტის ჩარჩო დოკუმენტი გარემოსდაცვითი საკითხების სათანადოდ გათვალისწინებისა და ხელმძღვანელობისათვის და იგი ასევე გამოიყენება, როგორც კვლევების წყარო.

მოცემული გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა (ESMP) მომზადებულია იმისთვის, რომ გამოავლინოს არსებული სარწყავი სქემების რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციის პოტენციური ეკოლოგიური და სოციალური ზემოქმედება, ასევე უზრუნველყოს შემარბილებელი და მონიტორინგის ღონისძიებები, რათა შემცირდეს გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედება სამშენებლო სამუშაოების მობილიზაციის, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს.

გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა მომზადებულია, სარწყავი სარეაბილიტაციო საქმიანობისთვის განკუთვნილი გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმის ტექნიკური დავალების დანართი A შესაბამისად და აგრეთვე მსოფლიო ბანკის გარემოსდაცვითი შეფასების მოთხოვნების OP 4.01– გათვალისწინებით.

ჩამონათვალი შედგება 2 ძირითადი ნაწილისაგან:

- პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაცია;
- გარემოსდაცვითი და სოციალური შემარბილებელი და მონიტორინგის გეგმები.

2. სამართლებრივი ჩარჩო

2.1 მსოფლიო ბანკის პოლიტიკა, რომელიც გამოიყენება ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების ILMD პროექტისთვის

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი ითვალისწინებს მსოფლიო ბანკის შემდეგ პოლიტიკას:

OP/BP 4.01 გარემოსდაცვითი შეფასება

პროექტი ხელს უწყობს სარწყავი და სანიაღვრე სისტემების ეფექტურობის გაუმჯობესებას რამდენიმე არსებულ გაუარესებულ (განადგურებულ) სარწყავი სისტემის სქემაში. ეს გულისხმობს დაზიანებული ჰიდრავლიკური ნაგებობების რეაბილიტაციას ან შეცვლას, ასევე არხების გაწმენდას და მოპირკეთებას. არსებული მდგომარეობით არ მიმდინარეობს ახალი სარწყავი/სანიაღვრე სისტემების მშენებლობა და არ ხორციელდება სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების სარწყავი/სანიაღვრე სისტემებით უზრუნველყოფა/მომსახურება.

პროექტით დაგეგმილი ფიზიკური სამუშაოების ხასიათისა და მასშტაბის გათვალისწინებით, ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი გარემოსდაცვითი სკრინინგის საშუალებით კლასიფიცირდება, როგორც B კატეგორია, მისი მოსალოდნელი გარემო და სოციალური ზემოქმედება ხასიათდება როგორც დაბალი-საშუალო. პროექტი არ მოიცავს ბუნებრივი ჰაბიტატების განადგურების რისკს, ტყის ნარგავების დაზიანებას, ბუნებრივი წყლების ჰიდროლოგიის მნიშვნელოვან შეცვლას ან სხვა ეკოსისტემებზე ზემოქმედებას რაიმე ხელშესახები და/ან შეუქცევადი გზით.

გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი ESMF შექმნილია პროექტისთვის, რომელიც მოიცავს სარეაბილიტაციო სქემების სკრინინგის, რისკის შეფასების, გარემოსდაცვითი შეფასებისა და მენეჯმენტის დაგეგმვის ყველა მნიშვნელოვან ასპექტს. შემოთავაზებული სამუშაოების ეკოლოგიური და სოციალური სკრინინგი მათი შერჩევისა და დამტკიცების ნაწილია ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის მხარდაჭერისთვის. გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი უზრუნველყოფს სახელმძღვანელო/ჩარჩო დოკუმენტს, რომლის საფუძველზეც შემუშავებული იქნება სპეციფიკური/ადგილმდებარეობისათვის განსაზღვრული გარემოს დაცვის და სოციალური მართვის გეგმები.

OP 4.09 მავნებლების მართვა

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის მიზანია გაუმჯობესდეს სარწყავი სისტემის ხელმისაწვდომობა და სანიაღვრე მომსახურება მომსახურე ტერიტორიებისთვის და, შესაძლოა, ზოგიერთი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების აღდგენა კვლავ სარწყავ/სადრენაჟე მდგომარეობამდე. მოსალოდნელია, რომ მომსახურების მიწოდების გაუმჯობესების გამო, სოფლის მეურნეობა გააქტიურდება დაფარვის ადგილებში, რამაც შესაძლოა პესტიციდების უფრო ინტენსიურად გამოყენება გამოიწვიოს. აქედან გამომდინარე, OP 4.09 მავნებლების მართვა გამოწვეულია იმისდა მიუხედავად, დაფინანსდება თუ არ დაფინანსდება პროექტი. პროექტის ფარგლებში არ დაფინანსდება მათ- შექმნა და მათი გამოყენება. მავნებლებისა და პესტიციდების მართვის კარგი პრაქტიკა, მათ შორის მავნებლების ინტეგრირებული მენეჯმენტს (IPM), მხარს უჭერს ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების ILMD პროექტი. პროექტის ფარგლებში თითოეული სარწყავი სქემისთვის შემუშავებულია სოფლის მეურნეობის განვითარების გეგმები, რათა ფერმერები დროულად და ადეკვატურად იქნენ ინფორმირებულნი საუკეთესო პრაქტიკის არსებობის და გამოყენების შესახებ.

OP/BP 4.12 იძულებითი განსახლება

პირველი, მეორე და მესამე დონის სარწყავი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციამ შეიძლება გამოიწვიოს საჭიროება მიწის შეძენის, თუმცა მიწაზე ზემოქმედების საკითხები უნდა შეთანხმდეს საპროექტო დოკუმენტაციასთან მიმართებაში, რათა მინიმუმამდე დაყვანილ იქნეს მიწის შეძენის აუცილებლობა. OP / BP 4.12 მიხედვით მომზადებულია განსახლების პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი (RPF). მიწის ნაკვეთის შეძენის შემთხვევაში, განსახლების პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი RPF იქნება სახელმძღვანელო დოკუმენტი სპეციფიკური განსახლების სამოქმედო გეგმების შემუშავებისათვის. განსახლების სამოქმედო გეგმა უზრუნველყოს განსახლების, მიწის დაკარგვისა და შემოსავლის დაკარგვის შესაძლო რისკების შემარბილებელ ღონისძიებებს.

OP/BP 4.37 კაშხლების უსაფრთხოება

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში რეაბილიტაციისთვის ზოგიერთი სარწყავი სქემა არსებული წყალსაცავებიდან მარაგდება წყლით. პროექტის მიხედვით არ აშენდება ახალი რეზერვუარები, რადგანაც, პროექტით მხარდაჭერილი ზოგიერთი სქემის ექსპლუატაცია დამოკიდებულია არსებული რეზერვუარების კაშხლების მთლიანობაზე, პროექტის საქმიანობას ეხება OP/BP 4.37 კაშხლების უსაფრთხოების სახელმძღვანელო ინსტრუქცია, რაც ნიშნავს, რომ ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში რეაბილიტაციისთვის განსაზღვრული ნებისმიერი სქემა, დამოკიდებულია კაშხალზე დამყარებულ რეზერვუარზე. შესაბამისად პროექტის ფარგლებში შემოწმდება ამგვარი კაშხლის ტექნიკური მდგომარეობა, აგრეთვე მისი ექსპლუატაცია და მოვლა-პატრონობა, და საჭიროებისამებრ პროექტის ფარგლებში განხორციელდება გარკვეული გასაუმჯობესებელი ღონისძიებები.

OP/BP 7.50 პროექტები საერთაშორისო წყალსატევებზე

აღმოსავლეთ საქართველოს სარწყავი სისტემების უმეტესი ნაწილი, მათ შორის ის, რომლებიც დროებით იქნა განსაზღვრული ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების ILMD პროექტის მხარდასაჭერად, წყალს იღებენ ტრანსსასაზღვრო მდინარეებიდან - მტკვრიდან და ალაზნიდან, ან მათი შენაკადებიდან. პროექტის მიმდინარეობა არ გაზრდის წყლის მიღებას ან ხარჯს არსებული შემუშავებული პარამეტრების მიღმა, რადგან ისინი მკაცრად შემოიფარგლება არსებული სარწყავი და სანიაღვრე ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციით, მათი თავდაპირველი სიმძლავრის შეცვლის გარეშე. ამიტომ, მიუხედავად იმისა, რომ OP/BP 7.50 ამოქმედებულია პროექტის მიმართ, წყალსატევების მოზიარე ქვეყნებთან პროექტის შესახებ შეტყობინების აუცილებლობა არ არსებობს..

2.2 საქართველოს გარემოსდაცვითი და სოციალური კანონმდებლობა და საერთაშორისო ხელშეკრულებები

შემდეგი კანონები და საერთაშორისო კონვენციები, რომელთა მონაწილე მხარე საქართველოა, შეესაბამება ზედა რუს სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციისა და ექსპლუატაციას :

- საქართველოს კანონი „წყლის შესახებ“ (№ 936-16/10/1997);
- საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ (№136-07/03/1996);
- საქართველოს კანონი „გარემოს დაცვის შესახებ“ (№519-10/12/1996);
- საქართველოს კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ (№490-12/05/1994);
- საქართველოს კანონი „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ (№2116-22/06/1999);
- საქართველოს კანონი „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ (№2260-08/05/2003);
- საქართველოს კანონი „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ„ (№ 1775-24/06/2005);
- საქართველოს კანონი "საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" (N5069 -27/06/2007);

- საქართველოს ორგანული კანონი „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ (№ 4283-II 19/02/2019);
- საქართველოს კანონი „საშიში ნივთიერებებით გამოწვეული ზიანის კომპენსაციის შესახებ“ (№2350-23/07/1999);
- საქართველოს კანონი „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო მიზნით გამოყოფისას სანაცვლო მიწის ათვისების ღირებულებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ“ (№900-02/10/1997);
- საქართველოს კანონი „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ (№2349-23/07/1999);
- 2635 საქართველოს კანონი "საჯარო რეესტრის შესახებ" (N 820-19/12/2008);
- საქართველოს კანონი „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ (№4708-08/05/2007);
- საქართველოს კანონი „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი“ (№786-26/06/1997);
- საქართველოს კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ (№ 2994-რს 26/12/2014);
- საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს შრომის კოდექსი“ (№4113-რს 17/12/2010);
- საქართველოს ორგანული კანონი „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ (№ 4283-II 19/02/2019);
- საქართველოს კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ (№ 890-IIIს 21/06/2017);
- „გაერთიანებული ერების კლიმატის ცვლილებების ჩარჩო კონვენცია“ (9 მაისი, 1994);
- „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენცია“ (21 არილი, 1994);
- „გაერთიანებული ერების კონვენცია გაუდაზნოებასთან ბრძოლის შესახებ“ (23 ივნისი, 1999);
- გაერთიანებული ერების არჰუსუს კონვენცია „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ (11 თებერვალი, 2000).

ნაწილი 1: პროექტის აღწერა, წინასიტყვაობა, გარემოსდაცვითი და სოციალური რისკები

ინსტიტუციური და ადმინისტრაციული მონაცემები			
1	პროექტის დასახელება	საქართველოს ირიგაციის და მიწის ბაზრის განვითარება	
2	ქვე-პროექტის დასახელება	ზედა რუს სარწყავი სისტემის მეორე და მესამე რიგის ქსელი	
3	ქვე-პროექტის ადგილმდებარეობა	შიდა ქართლის რეგიონი, გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიები	
4	წყალგამყოფი (მდინარის აუზი)	მდინარე დიდი ლიახვის აუზი	
ინსტიტუციური მოწყობა			
5	ინსტიტუციური მოწყობა მსოფლიო ბანკი	სამუშაო ჯგუფის ხელმძღვანელი ვილფრიდ ჰუნდერთმარკი	საგარანტიო ზედამხედველობა დარეჯან კაპანაძე (გარემოს დაცვა) სოფია ვ. გეორგიევა (სოციალური)
6	ინსტიტუციური მოწყობა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	პროექტის განმახორციელებელი პირი პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი ლალი დურმიშიძე (პროექტის ხელმძღვანელი)	სამუშაოების ხელმძღვანელი უნდა განისაზღვროს კონტრაქტორი (დაწესებულება) უნდა განისაზღვროს
ადგილის აღწერა			
7	ადგილის გეოგრაფიული დასახელება		
	ზემო ქართლის ფიზიკურ-გეოგრაფიული მხარე: ტირიფონი-საგურამოს ვაკეს ქვე-რეგიონის დასავლეთი ნაწილი - ტირიფონის და მდინარე მტკვრის ხეობა.		
8	ქვე-პროექტის საქმიანობის მოკლე აღწერა (დაგეგმილი სამუშაოების ტიპი)		

სარწყავი ფართობი, რომელიც მდებარეობს 2 304 ჰა ტერიტორიაზე მარაგდება ზედა-რუს მაგისტრალური არხიდან, წყალ აღება ხდება მდინარე ლიახვის სათავე ნაგებობიდან, ქვემო ნიქოზის მახლობლად. არხები / მილები კვეთავენ შემდეგ სოფლებს: ფხვენისი, შინდისი, საქაშეთი, სასირეთი, რუისი და ურბნისი. სარწყავი ფართობის ფარგლებში არსებული სარწყავი წყლის გამანაწილებელი არხები არიან ბეტონის, პარაბოლური ღარები, მილები და მიწის არხები.

არსებული მეორე და მესამე რიგის სარწყავი არხების რეაბილიტაციის აუცილებლობა და მეოთხე რიგის არხების მშენებლობა წარმოიშვა მათი არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობის და ბენეფიციარებისთვის საჭირო მოცულობის სარწყავი წყლის მიწოდების შეუძლებლობის გამო.

არსებული ღია არხების უმეტესი ნაწილი (პარაბოლური ღარები, ბეტონის ფილები, მიწის) გარდაიქმნება წნევიან მილებიან სისტემად მათი ცუდი ფიზიკური მდგომარეობის გამო. მაგრამ მეორე რიგის არხები G-1, G2, G3, G4, G5, G-6, G-7 და G-8 თავიანთი მესამე და მეოთხე რიგის არხებით შენარჩუნდება ღია ბეტონით მოპირკეთებული არხის სახით. მაგისტრალური და მესამე რიგის არხები იქნება საქართველოს მელიორაციის ხელმძღვანელობის და ზედამხედველობის ქვეშ.

ამ პროექტში სულ 26 მეორე რიგის, 35 მესამე რიგის და 9 მეოთხე რიგის არხი / მილია სარწყავ სისტემაში. მილებიანი სისტემა წნევით იმუშავებს. სარწყავ სისტემაში განაწილებული წყლის რაოდენობა იქნება 2.5 მ³ / წმ.

არხებისა და მილების სიგრძე, რომელიც უნდა დაიგოს არსებული ღია არხების ნაცვლად (მიწის, პარაბოლური ღარები, ბეტონის) შემდეგია:

- მეორე რიგის მილები: 46.12 კმ
- მესამე რიგის მილები: 35.08 კმ
- მეოთხე რიგის მილები: 6.67 კმ
- სულ: 87.87 კმ

მილების დიამეტრი იქნება დახლოებით DN110-DN630 დიაპაზონში. DN630-მდე გამოიყენებენ HDPE მილებს. თუ საჭიროა უფრო დიდი დიამეტრი, შემოთავაზებული იქნება ფოლადის მილები. მინიმალური ნიადაგის საფარის სიღრმე იქნება 1 მ და მაქსიმუმი 3-4 მ.

არსებული არხები გადიან დამუშავებულ და დაუმუშავებელ მიწის ნაკვეთებს, ასევე დასახლებულ პუნქტებზე. ბეტონის ფილებიანი არხები და ბეტონის ღარები დაზიანებულია ხეებით, რომლებიც იზრდება შიგნით ან მათ მახლობლად. არხების რეაბილიტაცია გულისხმობს მცენარეული საფარისგან გაწმენდას, რომელიც ხელს უშლის არხების ნორმალურ მუშაობასა და სარწყავი სქემის სხვა ჰიდრაულიკური ინფრასტრუქტურის შენარჩუნებას. დასახლებული პუნქტების შესაბამისად, ახალი მილები ჩაიდება არსებული გზების პარალელურად და მათ ფარგლებს გარეთ. ახალი წნევიანი მილები მიჰყვება არსებული ღია არხების მარშრუტებს, რომლებიც მოთავსებულია სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ მიწის ზოლში. ამასთან, მილების მარშრუტის პირველადმა შესწავლამ, რომელიც ჩატარდა 2020 წლის თებერვალში, მიუთითებს, რომ ზედა რუს სარწყავი სქემის დიზაინის განლაგების ზოგიერთი მონაკვეთი გადის კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთებზე. მონაკვეთების მოწყობას ღია არხებით დასჭირდება მიწის შესყიდვა, მაგრამ მიწაში ჩადებული დახურული მილების მქონე მონაკვეთები შეიძლება გაყვანილ იქნეს კერძო ნაკვეთებში და ექსპლუატაციაში შევიდეს სერვიტუდის ხელშეკრულებების საფუძველზე. მიწის ნაკვეთის საკუთრებისა და მომხმარებლის უფლებები, პროექტის ზუსტი მასშტაბი და ტიპი შემუშავდება, განიხილება და შეთანხმდება მოსახლეობასთან განსახლების სამოქმედო დაგეგმვის შემუშავების პროცესში.

სამშენებლო სამუშაოები შედეგა:

- ბანაკების მოწყობა (ენერჯისა და წყალმომარაგების ჩათვლით, ჩამდინარე წყლების შეგროვება, გადამუშავება და გატანა, ნარჩენების გატანის ორგანიზება);
- სათანადო ნებართვისა და ლიცენზიების აღება საველე/ბანაკის მომზადებისა და მშენებლობისთვის;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა, შენახვა და დაცვა;
- თხრილების გასახსნელად მარშრუტების გაწმენდა, ხეების არსებობის შემთხვევაში (თუ შესაძლებელია ხეების შენარჩუნება მოხდეს);
- სამშენებლო ნარჩენების გატანა იმ ადგილზე, რომელიც მითითებულია ადგილობრივი ხელისუფლების (მუნიციპალიტეტის) მიერ;
- არსებული და ახალი არხების მარშრუტების მოსწორება;
- მილების მასალების მიწოდება და შენახვა ბანაკში;
- მილებისთვის თხრილების ექსკავაცია და ექსკავირებული მასალის შენახვა ბანაკში;
- ექსკავირებული მასალის გამოყენება არსებული არხების უკუყრილისთვის, როგორც ზედა შევსება;
- სამირკვლის და საწყისი უკუყრილისთვის მასალის მიწოდება და შენახვა ბანაკის ტერიტორიაზე;
- მილების ჩალაგება;
- ჰიდროსტატიკური ტესტები მილებისთვის;
- გადასასვლელების(გადაკვეთების)გაკეთება მილებიანი გზების ქვეშ;
- რკინაბეტონის წყალმიმღები ნაგებობების აშენება მეორე რიგის არხებისთვის (სიგანე 3-5 მ დიაპაზონში და სიგრძე 6-15 მ დიაპაზონში);
- პატარა რკინაბეტონის ნაგებობების მშენებლობა, როგორცაა იზოლაციის სარქველის ჭები, ვანტუზის ჭები, დამცლელი ურდულების ჭები, ჰიდრანტის ჭები მილებზე და წყალსაგდები ნაგებობები პატარა უბეებთან სარწყავი წყლის დასცლელად დამცლელი ურდულების ჭებიდან;
- სამკაპის ნაწილების დამონტაჟება მესამე რიგის მეორე რიგთან დასაკავშირებლად და მეოთხე რიგის მესამე რიგთან, ასევე ვანტუზების, იზოლაციის სარქველების, დამცლელი ურდულების და ჰიდრანტების დასაკავშირებლად;
- ნიადაგის აღდგენა.

არსებულ ვითარებაში, არსებული გზის გადასასვლელები ძირითადად აზბესტის მილებით არის გაკეთებული. აზბესტი არის კანცეროგენული მინერალი და მისი დემონტაჟი დაცვის გარეშე იწვევს ჯანმრთელობის პრობლემებს. აზბესტის მილსადენების რეაბილიტაციის ან რეკონსტრუქციის შემთხვევაში, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს და შესაბამის ეროვნულ კანონმდებლობას მაგ. საქართველოს მთავრობის დადგენილება "სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე" (N145 29/03/2016). აქედან გამომდინარე, რეკომენდებულია არ დაზიანდეს აზბესტის მილები საგზაო გადასასვლელებში მათი ჩანაცვლების დროს, რათა სამშენებლო საქმიანობის დროს ნაკლებად გავრცელდეს აზბესტის მტვერი.

სამშენებლო ნარჩენები შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით გადატანილ იქნება გორის/ქარელის მუნიციპალიტეტის მიერ მითითებულ ნაგავსაყრელებზე. გადაცემის პროცესი

	<p>განხორციელდება ეროვნული მოთხოვნების შესაბამისად, მაგ. ნარჩენების მართვის კოდექსი # 2994, 2014 წლის 26 დეკემბრის მდგომარეობით. სამუშაოების ტერიტორიებზე წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო და საშიში ნარჩენები შეგროვდება და დროებით შეინახება სპეციალურ კონტეინერებში. ბანაკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენები შეგროვდება მუნიციპალიტეტის მიერ მოწოდებულ სპეციალურ კონტეინერებში და მუნიციპალიტეტის მომსახურებით გადატანილი იქნება გორის უახლოეს ნაგავსაყრელზე.</p> <p>სახიფათო ნარჩენები (საბურავები, ზეთის ფილტრები და ა.შ.) გადაეცემა კერძო კომპანიას შესაბამისი ლიცენზიით, მაგალითად: შპს „სანიტარი“ - საქმიანობის მიზანი სახიფათო ნარჩენების გადამუშავების ქარხანა (სამრეწველო ქიმიური ნარჩენების ნეიტრალიზაციის მოწყობა და ნავთობით დაბინძურებული ნიადაგების ბიორემედიაცია). საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო. გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა №000021, კოდი MD1, 08/10/2013 წ. ნებართვის გაცემის საფუძველი - ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №51; 07.10.2013 წ.</p> <p>სამშენებლო კომპანიამ შეიძლება ითანამშრომლოს სხვა კომპანიებთან, რომლებსაც აქვთ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ნარჩენების გატანის შესახებ. დამატებითი ინფორმაციისთვის ამ კომპანიების შესახებ ეწვიეთ შემდეგ საიტს: http://maps.eiec.gov.ge - გარემოზე ზემოქმედების შესახებ გადაწყვეტილების რუკა / რეესტრი.</p>
9	<p>ობიექტის მოკლე აღწერა (ფიზიკური და ბუნებრივი გარემო, მიწის საკუთრება და გამოყენება, თუ მოახდენენ შემოთავაზებული სამშენებლო სამუშაოები გავლენას კერძო მიწაზე, აქტივებზე ან საარსებო საშუალებებზე):</p> <p>პროექტის ტერიტორია მდებარეობს შიდა ქართლის დასავლეთ ნაწილში, ტირიფონის ვაკეზე. არხების დიდი ნაწილი გადის გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტების სოფლების დასახლებულ პუნქტებში: ფხვენისი, შინდისი, საქაშეთი, სასირეთი, რუისი და ურბნისი. ხოლო დანარჩენი არხები გადის სოფლების სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე.</p> <p>ტირიფონის ვაკე იკავებს მდინარე ლიახვის ქვედა ნაწილის ორივე ნაპირს. დაბლარის გრძელის სიგრძე 55-60 კილომეტრია სოფელ მოხიზიდან სოფელ იგოეთამდე. ის ძირითადად სამკუთხაა, მისი წვერია ცხინვალის მახლობლად არის. მისი უდიდესი სიგანე 25-27 კმ. ვაკის აბსოლუტური სიმაღლე მერყეობს 550 მ-დან (გორის მახლობლად) 800-850 მ-მდე (ცხინვალის მახლობლად). ტერიტორიის დრენაჟირება ხდება მდინარეების ფრონის, ლიახვისა და მეჯუდას ქვედა დინებებით.</p> <p>კლიმატის ფორმირების ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორია ჰაერის ტემპერატურა, რომლის ტერიტორიული განაწილება ემყარება რელიეფის თავისებურებებს და ტერიტორიის ჰიპომეტრიულ განვითარებას. კლიმატი გარდამავალია ზომიერად თბილი სტეპიდან ზომიერად ნოტიომდე. ზამთარი ზომიერად ცივია, ზაფხული ცხელია. ჰაერის საშუალო წლიური ტემპერატურა 11°C. იანვრის საშუალო ტემპერატურაა - 1,5-1,7°C; აგვისტოში - 22,5°C; ნალექების საშუალო წლიური რაოდენობაა 500 მმ; მაქსიმალური - 760 მმ; მინიმალური - 330 მმ.</p> <p>გეოლოგიური აგებულების თანახმად, ტირიფონის აკუმულაციური დაბლობები აგებულია მეოთხეული ალუვიური - ალუვიური ნალექებით. ლითოლოგიური, ალუვიური ნალექები წარმოდგენილია თიხის მასალის შემცველი ნიადაგით, ხოლო ალუვიური ნალექები ავსებს ტირიფონის ვაკეს და წარმოდგენილია ქვიშა - ხრეშით და ლოდებით - კენჭოვანი მასალებით. ალუვიური ნალექები ძირითადად ვრცელდება მდინარის ხეობებში. ტერასები კარგად არის განვითარებული მდინარე მტკვრის ხეობაში, ასევე მისი შენაკადების ხეობებში: დიდი ლიახვი,</p>

მცირე ლიახვი, ლეხური, მეჯუდი და ქსანი. ვერტიკალურ პროფილებში ისინი თანდათანობით ბრუნდებიან ძველ ალუვიური ნალექებისკენ. თიხნარი ფართოდაა გავრცელებული ზედა ნაკადის მთავარი არხის მარშრუტზე, რომლის მოცულობაა 1.5-5.0 მ.

ტირიფონის ვაკის ნიადაგის საფარი წარმოდგენილია ძველი ალუვიური და ალუვიური ნიადაგებით, რომლებიც ხასიათდება სუსტად განვითარებული პროფილით და სტეპური ნიშნით.

მეორეული მცენარეული საფარი განვითარებულია საკვლევი დერეფნის შიგნით - ჰემიქსეროფილური და ქსეროფილური ბუჩქნარი, რომელთა უმეტესი ნაწილი მეორეულია. დომინანტი ბუჩქებია: ეკალი (*Paliurus spina christi*), ბრაწი (*Spiraea hypericifolia*), ღვია (*Iuniperus oblonga*), შავი ასკილი (*Rosa canina*), კუნელის თეთრულა (*Crataegus kyrtostyla*), კვრინჩხა (*Prunus spinosa*), თრიმლი (*Cotinus coggygria*), პირაკანტა (*Cotoneaster racemiflora*), ა.შ. მთავარ მდინარეებთან ერთად (ლიახვი, მტკვარი და ა.შ.) გვხვდება მდელოების ფრაგმენტები და იშვიათად ჭაობები.

ზედა რუს სარწყავი სქემის ტერიტორია არ გადის მნიშვნელოვან ტყის ზონას. არხების მეზობელი ტერიტორიების ხის მცენარეულობა წარმოდგენილია ტირიფის, ვერხვის, აგრეთვე ხეხილის ხეებით (ვაშლი, მსხალი და ა.შ.). ასევე დაფიქსირდა კაკალი, რომელიც შედის საქართველოს წითელ ნუსხაში.

ზედა რუს სქემის ფართობისთვის ჩატარებული საბაზისო კვლევის საფუძველზე, ძირითადად აქ არის სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული და კერძო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთები. ამ ტერიტორიაზე მიწის ნაკვეთი შეიძლება შეჯამდეს შემდეგნაირად: (ა) პირები, რომელთაც აქვთ იურიდიული, ფორმალური უფლებები მიწაზე (მათ შორის, იურიდიული წოდება ან კანონით აღიარებული კანონით დადგენილი წესით დაცული უფლებები), (ბ) პირები, რომლებსაც არ აქვთ ოფიციალური მიწის უფლების იურიდიული უფლებები აღწერის დაწყებისთანავე, მაგრამ აქვთ პრეტენზია ასეთი მიწის ან ქონების შესახებ იმ პირობით, რომ ასეთი პრეტენზიები აღიარებულია ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად, ან მათი აღიარება ხდება განსახლებისა და კომპენსაციის გეგმის მიხედვით განსაზღვრული პროცესის მეშვეობით, (გ) პირები, რომელთაც არ აქვთ პრეტენზია მიწაზე, რომელსაც ისინი იკავებენ ან იყენებენ.

კერძო საკუთრების მიწების შემოწმება მოხდება სამუშაოების დაწყებამდე და სადაც იდენტიფიცირდება ზემოქმედება კერძო მიწის ნაკვეთებზე, მომზადდება განსახლების სამოქმედო გეგმა (RAP), რომელიც გახდება სახელმძღვანელო დოკუმენტი მიწის შეძენის ან სერვიტუდის ხელშეკრულებების პროცესის და დაზარალებულ პირებისათვის და მათი აქტივებისათვის (ნაგებობები, კულტურები, ხეები და ა.შ.) კომპენსაციის გადახდის საფუძველი. სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელების შემთხვევაში მიწის ნაკვეთების შესაბამისად ღია არხების არსებობის შემთხვევაში, საჭირო იქნება სერვიტუდის ხელშეკრულებები, ან ზოგიერთ შემთხვევაში მიწის მუდმივი შეძენა, ეს საკითხი დაზუსტდება აქტივების აღწერის დროს და ინვენტარიზაციის დროს. ზემოთ განხილული ყველა ეს საკითხი შეფასდება RAP- ში.

ლიტერატურის თანახმად, საკვლევ დერეფანში ბინადრობენ (ბუჩქები, ხეობები და ჭალები), დაფიქსირებულია წითელი მელა (*Vulpes vulpes*), ტყის კვერნა (*Martes foina*), დედოფალა (*Mustela nivalis*) და ევროპული კურდღელი (*Lepus europaeus*) ასევე გვხვდებიან ზოგიერთ ადგილებში.

სასოფლო-სამეურნეო მიწის დიდი ტერიტორიების არსებობა ხელს უწყობს ველური მღრღნელების ზრდას. ბევრ ადგილას არის ფართოდ გავრცელებული ორფეროვანი ღამურა (*Vespertilio murinus*), სამფეროვანი ღამურა (*Myotis emarginatus*), მაჩქათელა (*Barbastella barbastellus*) და ა.შ.. შემდეგი

სახეობის ფრინველები ბინადრობენ ბუჩქნარში: აზიური კაკაბი (*Alectoris chukar*), გნოლი (*Perdix perdix*) და მწყერი (*Coturnix coturnix*).

სარწყავი სისტემის ზედა ნაკადს წყალი მდინარე ლიახვიდან მიეწოდება. მდინარე სათავეს იღებს კავკასიონის მთების სამხრეთ კალთიდან 2337,7 მ სიმაღლეზე და უერთდება მდინარე მტკვარს მარცხენა მხრიდან გორის მახლობლად 972 მ.ს.-ზე. მდინარის სიგრძე 98 კილომეტრია. მთლიანი ვარდნა 1755 მ; საშუალო ფერდობი 17.9%; წყალშემკრები ფართობია 2440 კმ²; აუზის საშუალო სიმაღლეა 1590 მ. 591 შენაკადი უკავშირდება მდინარეს, რომელთა მთლიანი სიგრძეა 1800 კმ. მათგან ყველაზე მნიშვნელოვანია პატარა ლიახვი (63 კმ) და მეჯუდა (46 კმ).

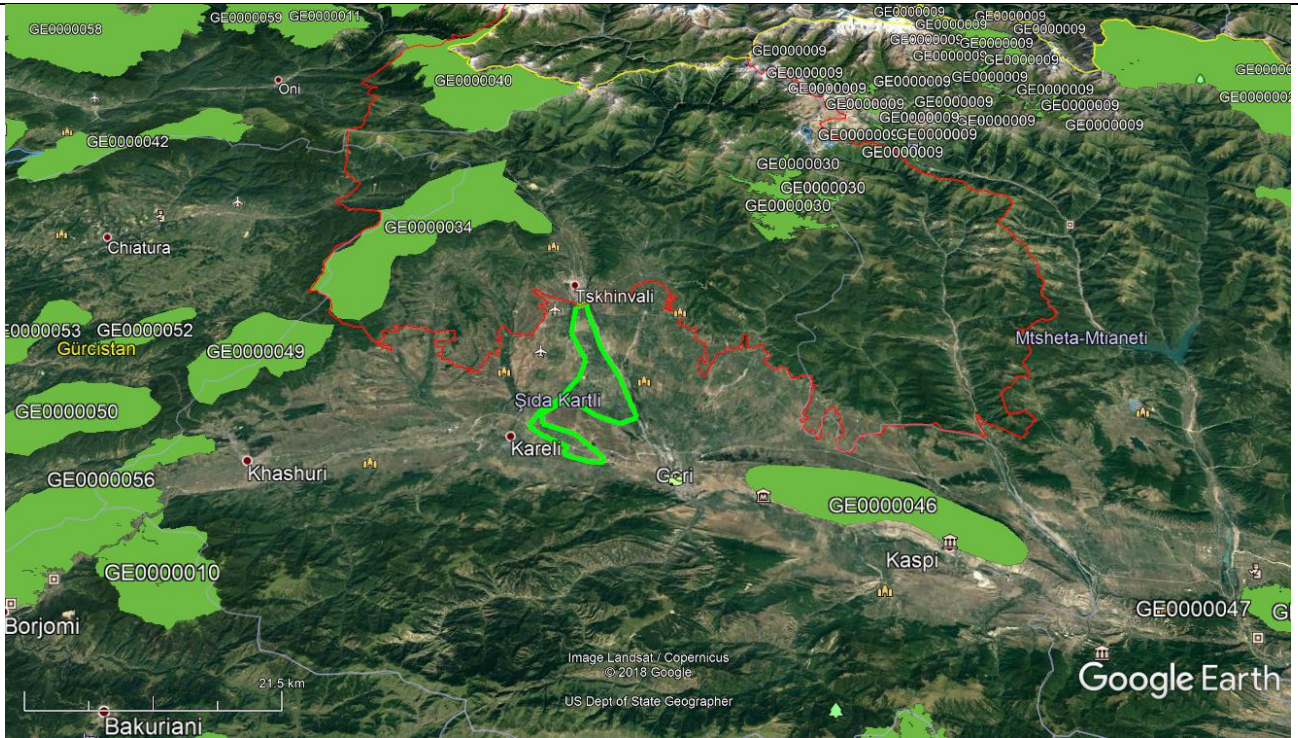
მდინარე იკვებება წვიმის, თოვლის, მყინვარისა და მიწისქვეშა წყლებით. წლიური ნაკადის 30-39% მოდის გაზაფხულზე, ზაფხულში - 37-42%, შემოდგომაზე - 14-16%, ზამთარში - 8-9%. მდინარე ლიახვის წყალშემკრები ტერიტორია მოიცავს 12 მყინვარს, რომელთა საერთო ფართობია 5,5 კმ, რაც უზრუნველყოფს მდინარის მდგრად დინებას ზაფხულის პერიოდში.

დიდი ლიახვის ჩამონადენი შესწავლილია სოფელ კეხვისა და ცხინვალის მახლობლად. კეხვის წყალმომარაგების წერტილიდან მონაცემები იქნა გამოყენებული მდინარის საშუალო წლიური დინების დასადგენად, რადგან ცხინვალის წყალმიმღები წერტილიდან მიღებული მონაცემები ძალზე მიახლოებითი და საექვოა.

დიდი ლიახვის საშუალო მრავალწლიური ნაკადი სარწყავი სისტემის სათავეებთან ერთად განისაზღვრება ანალოგის მეთოდით. ამ შემთხვევაში, კონვერტაციის კოეფიციენტი 1,091. აქედან გამომდინარე, დიდი ლიახვის საშუალო მრავალწლიანი ნაკადი სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობებთან ერთად არის 29.8 მ³ / წმ. სათავე ნაგებობების ქვედა ფენის სანიტარული ნაკადი განისაზღვრა საშუალო მრავალწლიანი ნაკადის 10% -ის შესაბამისად, რაც არის 2.98 მ³ / წმ.

უნდა აღინიშნოს, რომ მდინარის წყლით მომარაგება არ არის ორგანიზებული მოსარწყავად სათავე ნაგებობის ქვედა დონიდან (დინებიდან). მდინარე ლიახვის მარცხენა სანაპიროზე განთავსებული ინერტული მასალების ქარხანა-დანადაგრები და თევზის აუზები არსებული წყლის მომხმარებლები არიან. დადგენილი სანიტარული ნაკადის არსებობის შემთხვევაში, წყლის მომხმარებელთა საქმიანობაზე უარყოფითი გავლენის რისკი მინიმალურია.

ამ ტერიტორიაზე არ არის ცნობილი მოძრავი / უძრავი კულტურული / ისტორიული და არქეოლოგიური აქტივები. ზედა-რუს სარწყავი სისტემა არის დაცული ტერიტორიების ფარგლებს გარეთ, როგორც ეს მოცემულია ქვემოთ მწვანე რეგიონებში.

არხები და მილები მიჰყვება დასახლებულ პუნქტებს მიმდებარე დასახლებული ტერიტორიის შიგნით და მის ფარგლებს გარეთ, რომელიც არ მოიცავს სპეციალური ფლორისა და ფაუნის სახეობებს, მილების გარკვეული ნაწილი მიდის გზატკეცილის გასწვრივ, რომელსაც აქვს საშუალო სიმჭიდროვის სატრანსპორტო დატვირთულობა, და ა.შ. გაშენებულ/დამუშავებულ მიწებზე ძირითადად პომიდორი და ხილი (ვაშლი) იზრდება.

მილების / არხების უმეტესი ნაწილი მიწის ნაკვეთების საზღვრებზეა მათი გადაკვეთის გარეშე. თავდაპირველი სკრინინგის საფუძველზე, გასხვისების ზოლის დიდი ნაწილი კვეთს სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ მიწებს და, ზოგიერთ რაიონში, კერძო მიწებსაც. ბეტონის ფილებიანი არხები და ბეტონის ღარები დაზიანებულია ამ არხების შიგნით ან მის მახლობლად მზარდი ხეებით. სარეაბილიტაციო სამუშაოები გულისხმობს მცენარეული საფარის მოხსნას, რაც ხელს უშლის სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარებას და სარწყავი სქემის ექსპლუატაციასა და შენარჩუნებას. უმეტეს ნაწილში, სტეპური მცენარეულობა დომინირებს. მდელოები, ბუჩქები, ბუჩქნარები გვხვდება ორივე მხრიდან და არხების შიგნითაც. შეინიშნება ცოტაოდენი ვერხვის და გარგარის ხეები. კვლევის საფუძველზე, მცენარეულობა არ არის კლასიფიცირებული, როგორც მგრძნობიარე.

ზოგიერთი მილი და საგზაო გადასასვლელები სარწყავ სისტემაში შეიცავს აზბესტის მილებს და წყალგამტარებს. აზბესტის მილების / წყალგამტარების რეაბილიტაციის ან რეკონსტრუქციის შემთხვევაში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს და გათვალისწინებულ იქნეს შესაბამისი ეროვნული კანონები ან საერთაშორისო რეგულაციები. თუ ეს შესაძლებელია, აზბესტის მილსადენები / წყალგამტარები უნდა შენარჩუნდნენ დანგრევის/დემონტაჟის გარეშე, დანგრეული აზბესტის მასალის საშიში ზემოქმედების გამო. ზოგიერთი მიწის არხის მარშრუტზე დაფიქსირდა ეროზია და ვარდნა. ამ არხების რეკონსტრუქციის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნას შემარბილებელი ღონისძიებები.

სარეაბილიტაციო და სარეკონსტრუქციო სამუშაოები, განსაკუთრებით დასახლებებში, საჭიროებს შემარბილებელი ზომების გამოყენებას საგულდაგულოდ, მრავალი ასპექტისგან, როგორცაა, ადამიანის ჯანმრთელობა, ტრანსპორტი, დაბინძურების მართვა (ხმაური, მტვერი, საშიში

ნარჩენები), სოციალური საკითხების მართვა და ა.შ. პროექტის გარემო და სოციალური ზემოქმედება შეიძლება შერბილდეს ზოგადი შემსუბუქების და მონიტორინგის გეგმის გათვალისწინებით.

შემდეგი დეტალები მოცემულია დაგეგმილი არხების / მილების მარშრუტების აღწერისთვის, გარემოსდაცვითი და სოციალური ასპექტების გათვალისწინებით:

დასახლებული პუნქტების სახლების გარშემო არსებული ნაკვეთების ნახევარი სახნავი მიწებისთვის გამოიყენება ბოსტნეულის წარმოებისთვის, ხოლო ნახევარი მრავალწლიანი ნარგავებითაა დაფარული. არსებულ მიწის არხებში და ბერმის ორივე მხარეს(მთლიან სიგრძეზე) არის ბალახი, ბუჩქები, ხეები და ზოგიერთი კი ხეხილის ხეა.

G-1 არხი განთავსებულია დამუშავებულ/ სახნავ მიწებს შორის. იგი დარჩება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული იქნება.

არხები G-2 და G-2-3 გადის ფხვენისში და ისინი მიჰყვებიან არსებული მიწის არხების მარშრუტებს. G-2 შედის კერძო ნაკვეთებში და მათი მარშრუტების გასწვრივ დაფიქსირებულია შენობები და ბაღები. სხვა მესამე რიგის არხები (G-2-1 და G-2-2) განლაგებულია დამუშავებულ / სახნავ მიწებს შორის. სარწყავ სისტემაში ყველა არხი შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით და ბეტონით მოპირკეთებული.

არხი G-3 გამოდის ფხვენისიდან და მიჰყვება არსებული მიწის არხისა და არსებული გზის მონაკვეთს. დასახლებაში იგი ნაწილობრივ შედის კერძო ნაკვეთებში. მისი მარშრუტის გასწვრივ არის შენობები ბაღებით და ასევე გვხვდება ხეები. არხი შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული იქნება.

არხი G-4 გადის ფხვენისიდან და მიჰყვება არსებული მიწის არხისა და არსებული გზის მონაკვეთს. მისი მარშრუტის გასწვრივ არის შენობები ბაღებით და ხეები. არხი შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული.

არხი G-5 და მისი მესამე რიგები გადის შინდისიდან და G-5 ისევე როგორც G-5-1 და ნაწილობრივ G-5-2 მიყვება არსებული მიწის არხების მარშრუტს და არსებულ გზებს. G-5 და G-5-2 ნაწილობრივ შედის კერძო ნაკვეთებში. არხების მარშრუტების გასწვრივ გვხვდება შენობები ბაღებით და ხეები. არხები შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული იქნება.

არხი G-6 მიემართება კულტივირებული მიწების გასწვრივ და მიჰყვება არსებულ მიწის არხის მარშრუტს. არხები გამოდის შინდისიდან. მისი მესამე რიგის არხი G-6-1 და რამდენიმე მეოთხე რიგის არხი ასევე მიჰყვება მიწის არსებული არხების მარშრუტებს. მეოთხე რიგის არხები G-6-1 და G-6-2 ასევე G-6-1-1-1 გადის კერძო ნაკვეთებში, რომელებიც მჭიდროდაა ხეებით დაფარული. არხების მარშრუტების გასწვრივ გვხვდება შენობები ბაღებით. არხები შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული იქნება.

არხი G-7 მიჰყვება არსებული მიწის არხის მარშრუტს და არსებულ გზებს. ის გადის დამუშავებული მიწების გასწვრივ. არხები გადის შინდისიდან. სხვა არხები ასევე დაიგება მარშრუტებში არსებულ არხებთან ერთად, მაგრამ მესამე რიგის არხი G-7-1 და მეოთხე რიგის არხი G-7-1-3 შედის კერძო ნაკვეთებში. არხების მარშრუტების გასწვრივ ჩვენ ვხვდებით შენობებს ბაღებით და ხეებით. არხები შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული იქნება.

არხი G-8, მისი მესამე რიგის არხები (G-8-1 G-8-6) და მეოთხე რიგის არხები გადიან მიწის ნაკვეთებს შორის და გასწვრივ, ისინი ასევე დაიგებიან იგივე მარშრუტებში როგორც არსებული არხები. ხელმისაწვდომია კულტივირებული / სახნავი მიწები და რეგიონში არცერთი შენობა არ არის დაფიქსირებული. არხები G-8 და G-8-6 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთებში. არხები შენარჩუნებული იქნება ღია არხის სახით სარწყავ სისტემაში და ბეტონით მოპირკეთებული იქნება.

მილი G-9 და მისი მესამე რიგის მილი (G-9-1... G-9-6w) გადის საქაშეთში. ზოგი მათგანი მიჰყვება არსებული არხებისა და გზების მარშრუტებს. მილების მარშრუტების გასწვრივ, გვხვდება შენობები ბაღებით, ხეები, ასევე დამუშავებული / სახნავი მიწები. მილები G-9 და G-9-3 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთებში.

მილი G-10 ნაწილობრივ გადის საქაშეთიდან. ეს მეორე და მისი მესამე რიგის მილები ზოგადად დაიგება კულტივირებული (ხეხილის და სხვა მოსავლის) / სახნავ მიწებს შორის. მილები მიჰყვება არსებული არხებისა და გზების მარშრუტებს ზოგიერთ ადგილებში. გზების გასწვრივ არ არის ხეხილის ხეები. მილი G-10-1 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთზე.

ზოგადად, მილები G-11 და G-12 და მათი მესამე რიგები ძირითადად განთავსდება დამუშავებული (ხეხილით და სხვა კულტურებით)/სახნავი მიწების გასწვრივ. მილები მიჰყვება არსებული არხებისა და გზების მარშრუტებს ზოგიერთ ადგილებში. გზების გასწვრივ არცერთი ხეხილის ხე არ გვხვდება. მილები G-11 და G-11-1 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთებზე.

მეორე რიგის მილი G-13 განთავსდება დამუშავებული (ხეხილით და სხვა კულტურებით) / სახნავ მიწებს შორის. მილი ნაწილობრივ მიჰყვება არსებული არხისა და გზის მარშრუტს ზოგიერთ ადგილებში. გზების გასწვრივ იზრდება ხეები.

მილი G-14 და მისი მესამე რიგის მილები განთავსდება დამუშავებული / სახნავ მიწებს შორის. მილები ზოგადად მიჰყვება ზოგიერთ ადგილზე არსებული მიწის არხების და გზების მარშრუტებს. მილი G-14-2 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთზე.

მილი G-15 და მისი მესამე რიგები ძირითადად განთავსდება დამუშავებულ (ხეხილით და სხვა კულტურებით) / სახნავ მიწებს შორის. მილები ზოგადად მიჰყვება არსებული არხების და გზების მარშრუტებს ზოგიერთ ადგილებში. გზების გასწვრივ გვხვდება ჩვეულებრივი რიგითი ხეები. მილი G-15 გადის კერძო ნაკვეთებზე.

მეორე რიგის მილი G-16 დაიგება სასირეთში დამუშავებულ/ სახნავ მიწებს შორის. გზების გასწვრივ გვხვდება ჩვეულებრივი რიგითი ხეები.

მეორე რიგის მილი G-17 განთავსდება დამუშავებულ / სახნავ მიწებს შორის და გაყვება არსებული მიწის არხის მარშრუტს. მარშრუტის გასწვრივ არ გვხვდება შენობები.

მეორე რიგის მილი G-18 და მისი მესამე რიგი G-18-2 განთავსდება დამუშავებულ / სახნავ მიწებს შორის და G-18 მიჰყვება არსებული მიწის არხის მარშრუტს. ამ მარშრუტების გასწვრივ არ არის შენობები. მაგრამ მილი G-18-2 გამოდის სასირეთიდან და გაყვება არსებულ გზას. მილი G-18 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთებზე.

რუისიდან გამოდის მეორე რიგის მილები G-19, G-20, G-21, G-22 და G-23 და მათი მესამე და მეოთხე რიგები. ისინი ძირითადად მიჰყვებიან არსებული არხების მარშრუტებს და ზოგიერთ ადგილზე მიწის გზებს. ეს მილები ძირითადად განთავსდება დამუშავებულ (ხეხილის ხეებით და სხვა

კულტურებით) / სახნავ მიწებს შორის. მიწები G-19-2, G-20 და G-21 ნაწილობრივ გადის კერძო ნაკვეთებში.

მეორე რიგის მიწები G-24 და მისი მესამე და მეოთხე რიგები რუისის მიწა რჩება. ისინი ძირითადად მიჰყვებიან არსებული არხების მარშრუტებს და ზოგიერთ ადგილზე მიწის გზებს. ყველა მიწი ძირითადად განთავსდება დამუშავებულ (ხეხილის ხეებით და სხვა კულტურებით) / სახნავ მიწებს შორის. ადგილზე არ არის შენობები.

ურბნისში გადის მეორე რიგის მიწები G-25 და G-26 ,მათი მესამე და მეოთხე რიგები. ისინი ძირითადად მიჰყვებიან არსებული არხების მარშრუტებს და ზოგიერთ ადგილებში გზებს. ეს მიწები ძირითადად განთავსებული იქნება დამუშავებულ (ხეხილით და სხვა მოსავლით) / სახნავ მიწებსა და შენობების ბალებს შორის.

10 ადგილმდებარეობა და მანძილები ლიცენზირებული მასალების უახლოესი ობიექტებიდან , განსაკუთრებით აგრეგატები, წყალი, ქვები

უკუყრილის მოწყობისათვის და სხვა სამშენებლო მასალები (ქვისა, ხრეში, ბეტონის ნარევი,და სხვა) უზრუნველყოფილი იქნება შესაბამისი ქარხნებიდან და კომპანიებიდან.

უახლოესი ლიცენზირებული მასალების კარიერები მდებარეობს მდინარე ლიახვისა და მდინარე მტკვრის მდინარის კალაპოტებში და, შესაბამისად, გრძელ მანძილზე ტრანსპორტირება არ იქნება საჭირო.

მასალები მიეწოდებათ ადგილობრივი ფირმებისგან. ტერიტორიაზე 5 ფირმაა. კონტრაქტორი დაუკავშირდება მათ, რომ გაფორმდეს მასალების მიწოდებაზე კონტრაქტი.

	ლიცენზია	სახელი	მეპატრონე	თარიღი	რაოდენობა	ფართობი	მანძილი
1	00293	ხრეშის მოპოვება მდ. დიდი ლიახვის მარჯვენა ნაპირზე(გორის მინიციპალიტეტი)	შპს „ფგარი 2005“	11.09.2006 წლიდან/15 წელი	მაქსიმალური მოპოვება 210000მ³	6,12ჰა	საპროექტო ტერიტორიიდან 1 კმ
2	1002089	ხრეშის მოპოვება მდ.მტკვარზე (გორი)	შპს „იბოლია“	19.11.14 წლიდან-20.11.19-მდე	მაქსიმალური მოპოვება 60600მ³	2 ჰა	საპროექტო ტერიტორიიდან 1 ან 2 კმ
3	1002493	ხრეშის მოპოვება „ვარიანზე“(გორის მინიციპალიტეტი სოფ.ვარიანი)	შპს „შარა“	28.04.14წ-დან-29.04.20წ-მდე	მაქსიმალური მოპოვება 108 300მ³	3,6 ჰა	საპროექტო ტერიტორიაზე
4	1002564	ხრეშის მოპოვება მდ. ლიახვის მარჯვენა ნაპირზე, ოთარაშენის ხრეშის მოპოვება	გიორგი მიქელაძე	18.05.15წ-დან-29.12.26წ-მდე	მაქსიმალური მოპოვება 200 000მ³	4,7 ჰა	საპროექტო ტერიტორიიდან 1 ან 2 კმ
5	1003648	ხრეშის მოპოვება მდ.მტკვარზე (გორის	შპს „აგროიმპექსი“	06.06.16წ-დან-07.06.21წ-მდე	მაქსიმალური მოპოვება 65 400მ³	2,1 ჰა	საპროექტო ტერიტორიიდან 3 ან 4 კმ

მუნიციპალიტეტი
სოფ.ტინისხიდი)

შესაძლებელია ბეტონის ნარევის მიწოდება შპს "მშენებელი 80"-დან, რომელსაც აქვს მდ.ლიახვის მახლობლად ქვიშის / ხრემის სამსხვრევი და ბეტონის ქარხანა.

სამშენებლო სამუშაოებში გამოსაყენებელი წყალი მომარაგდება მდინარე ლიახვიდან და / ან ჭაბურღილებიდან. სასმელი / კომუნალური წყლის მიტანა ბანაკებში შეიძლება ავზებით შემდეგი ჭაბურღილებიდან:

ლიცენზია	სახელი	მეპატრონე	თარიღი	რაოდენობა	ფართობი
1004092	გრუნტის წყლების/ მტკნარი წყლის მოპოვება(სამეწამეო მიზნებისთვის) (ჭა და ჭაბურღილი შინდისის ტრასიდან 2კმ გორში)	ინდემწარმე თამაზი	22.11.16 26.02.26	1000მ³/წ	0.07ჰა
1004093	გრუნტის წყლების/ მტკნარი წყლის მოპოვება(სამეწამეო მიზნებისთვის) (ჭა და ჭაბურღილი შინდისის ტრასიდან 2კმ გორში)	შპს „გორელი“	22.11.16 26.02.26	2000მ³/წ	0.07ჰა
1004104	გრუნტის წყლების/ მტკნარი წყლის მოპოვება(სამეწამეო მიზნებისთვის) (გორის მინიციპალიტეტი სოფ.კარაღეთის ტერიტორია)	ინდემწარმე ავთანდილ უნაპკოშვილი	24.11.16 25.11.41	10950მ³/წ	0.07ჰა
1004113	გრუნტის წყლების/ მტკნარი წყლის მოპოვება(სამეწამეო მიზნებისთვის) (ჭა და ჭაბურღილი შინდისის ტრასიდან 2კმ გორში)	ინდემწარმე ლია ნადირაძე	02.12.16 03.12.41	1825მ³/წ	0.07ჰა

ზოგადად, ჭაბურღილები გამოიყენება წყალმომარაგებისთვის. გორში დასახლებული პუნქტების ნაწილი წყალს იღებს საკუთარი ჭაბურღილებიდან, ზოგი წყლის ავზებიდან. სოფლები ნიქოზი, ფხვენისი, სასირეთი, შინდისი, რუისი, ურბნისი ჭებიდან იღებენ წყალს.

11 კანონმდებლობა

საქართველოს კანონი „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ „ (№ 1775-24/06/2005)

კანონი ადგენს ლიცენზიებითა და ნებართვებით რეგულირებულ სფეროებს, აღწერს ლიცენზიებისა და ნებართვების სრულ ჩამონათვალს, ასევე განსაზღვრავს ლიცენზიებისა და ნებართვების გაცემის, ცვლილებების შეტანის და გაუქმების წესებს.

კანონმდებლობის მოთხოვნების საფუძველზე, ახალი მიწების მშენებლობისთვის აუცილებელია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღება, რასაც მოყვება მშენებლობის ნებართვა. არსებული მიწის და მარშრუტების რეაბილიტაცია, რეკონსტრუქცია, დანგრევა არ საჭიროებს გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას. ვინაიდან ზედა რუს სარწყავი სქემაზე დაგეგმილი სამუშაოები ითვალისწინებს არსებული სქემის რეაბილიტაციას, ნებართვა არ არის საჭირო.

ზედა რუს სქემაზე სამუშაოები ნაკლებად სავარაუდოა საჭიროებდნენ ცემენტის და სამსხვრევი დანადგარის დამონტაჟებას. ბეტონის ნარევი და სამშენებლო მასალების მოწოდება განხორციელდება ადგილობრივი ქარხებიდან / დანადგარებიდან. ამიტომ, არ საჭიროებენ ლიცენზიას. დანადგარების ოპერატორებს უნდა ჰქონდეთ ასეთი ლიცენზია და კონტრაქტორმა უნდა დაადგინოს ასეთი მასალების შექმნა ლიცენზირებული უფლებამოსილი კომპანიებისგან.

თუ კონტრაქტორს სჭირდება მუნიციპალური წყლის ქსელების გამოყენება, თანხმობა და შეთანხმება უნდა იქნას მიღებული საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის ადგილობრივი განყოფილებიდან ან ადგილობრივი მუნიციპალიტეტისგან. წყალმომარაგების წყაროს არჩევის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს კონტრაქტორი ბანაკის ადგილმდებარეობის არჩევის წინ. თუ საჭიროა ახალი ჭაბურღილის ბურღვა, კონტრაქტორი მიიღებს ნებართვას / ლიცენზიას საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს/ წიაღის ეროვნული სააგენტოდან.

საპროექტო არეალში სამშენებლო ნარჩენების გატანის მიზნით, სამშენებლო კომპანიამ უნდა დაადგინოს ნარჩენების მოცულობა და შემადგენლობა და მიმართოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს MEPA ან მიიღოს თანხმობა ადგილობრივი მუნიციპალიტეტისგან.

საქართველოს კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ № 890-III 21/06/2017

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი ადგენს იურიდიულ საფუძველს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად, მათ შორისაა განხორციელების შემოწმების პროცესი, საზოგადოებრივი კონსულტაციები და საზოგადოების ჩართულობა ამ პროცესებში. კოდექსის მთავარი მიზანი არის გარემოს დაცვა, ადამიანის სიცოცხლე და ჯანმრთელობა, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიოს გარემოზე, ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობაზე. კოდექსის დანართებში მოცემულია იმ საქმიანობის ჩამონათვალი, რომლებიც ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურას.

ზედა რუს სარწყავი სქემის სარეაბილიტაციო საქმიანობა გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსს არ ექვემდებარება. ამასთან, კონტრაქტორებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ სამშენებლო მასალებს, უნდა შემოწმდნენ, შეესაბამებოდნენ თუ არა ისინი კოდექსის მოთხოვნებს. ასევე შესაძლებელია, რომ ნებისმიერი სხვა საქმიანობა, როგორცაა საბანაკე ადგილის დაყენება, შეიძლება მოხვდეს კოდექსის მე-II დანართში. ამ შემთხვევაში, საჭიროა სკრინინგის პროცედურა და შეთანხმება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან.

საქართველოს კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ № 2994-რს 26/12/2014

კანონის მიზანია ნარჩენების მართვისთვის ჩარჩო პრინციპებისა და ზომების დაწესება, რაც ხელს შეუწყობს ნარჩენების პრევენციისა და მის გაზრდილ ხელახალ გამოყენებას, ისევე როგორც ნარჩენების ეკოლოგიურად უსაფრთხო დამუშავებას. კანონის მიზანია გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვა.

ქაღალდი, პლასტმასი ბანაკებში შეგროვდება ცალკე და გატანილ იქნება სამშენებლო კონტრაქტორის მიერ შერჩეული ქვეკონტრაქტორის მიერ. აღნიშნული ქვეკონტრაქტორი დამტკიცებული იქნება ზედამხედველის მიერ. ბანაკის ადგილებიდან წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო ნარჩენები შეგროვდება მუნიციპალიტეტის მიერ მოწოდებულ სპეციალურ კონტეინერებში და მუნიციპალიტეტის მომსახურებით გატანილ იქნება გორის უახლოეს ნაგავსაყრელზე. ამოღებული ნიადაგის უმეტესი ნაწილი გამოყენებული იქნება უკუყრისთვის. ჭარბი მასალის გატანა მოხდება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის მიერ განსაზღვრულ ადგილებში და საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ (№145 29/03/2016)

ეს რეგულაცია შემუშავებულია საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად. დოკუმენტი განსაზღვრავს სპეციფიკურ მოქმედებებს, რომლებიც უნდა იქნას გამოყენებული საშიში ნარჩენების შეგროვების და გატანის დროს. რეგულაცია განსაზღვრავს წესებს, თუ როგორ უნდა მოხდეს საშიში ნარჩენების დამუშავება და შემდეგ გატანა. Zზედა რუს სქემაზე დაგეგმილი სამუშაოების გათვალისწინებით, შეიძლება არსებობდეს აზბესტის ნარჩენები, როგორცაა აზბესტის მილები და ფილები. ასეთი ნარჩენების არსებობის შემთხვევაში, კონტრაქტორმა უნდა აარიდოს თავი აზბესტის შემცველი ნარჩენების ფრაგმენტაციას, დანამოს ნარჩენები მუდმივად და გაიტანოს იგი შემდეგი გზით: (1) პერსონალის აღჭურვა სპეციალური დამცავი აღჭურვილობით (PPE); (2) უზრუნველყოს ნარჩენების ორმაგი შეფუთვა პლასტიკური ფენებით; (3) მოახდინოს აზბესტის ნარჩენების მარკირება; (3) აზბესტის ნარჩენების განთავსება ადგილზე სპეციალურად განსაზღვრულ და დაცულ ადგილას; და (4) ნარჩენების საბოლოო განკარგვისთვის მიიტანოს იმ ლიცენზირებულ ნაგავსაყრელზე, რომელსაც მართავს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია, რეგიონალური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროში.

საქართველოს კანონი „წყლის შესახებ“ (№ 936 25/11/1997)

კანონი მოიცავს წყლის დაცვასა და გამოყენებასთან დაკავშირებულ საკითხებს. კანონის ძირითადი მიზნებია: უზრუნველყოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება წყლის დაცვისა და გამოყენების სფეროში; დაიცვას წყლის ობიექტები და გამოიყენოს რაციონალურად წყლის რესურსი, არსებული და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით და მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით; დააკმაყოფილოს მოსახლეობის მოთხოვნები სასმელი წყლის შესახებ, როგორც პრიორიტეტული ამოცანა; წყლის ფაუნის მდგრადობა და მდგრადი გამოყენება; წყალზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად და ასეთი ზემოქმედების ეფექტურად შემცირება; უზრუნველყოს საქართველოს სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვა წყლის დაცვის სფეროში, არეგულირებს წყლის გამოყენებას და საერთაშორისო ვაჭრობას; უზრუნველყოს წყლის კომერციული წარმოების შესაბამისობა საერთაშორისო პრინციპებთან და სტანდარტებთან; დაიცვას ფიზიკური და იურიდიული პირების კანონიერი უფლებები და ინტერესები წყლის დაცვისა და გამოყენების სფეროში.

ზედა რუს სარწყავ სქემაზე სამუშაოები გამოიწვევს საბოლოო მომხმარებლებზე მისი ტრანსპორტირების დროს წყლის დაკარგვის შემცირებას, რაც შესაბამისობაშია წყლის რაციონალური გამოყენების კანონიერ მოთხოვნასთან. ასევე, ახალი ბეტონით მოპირკეთებული არხები და მილები გამოიწვევს წყლის დაბინძურების შემცირებას, რაც აკმაყოფილებს იურიდიულ მოთხოვნას. მეორეს მხრივ, სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია

სტიმულირებას გაუწევს სოფლის მეურნეობას და ამით შეიძლება გაზარდოს აგრო ქიმიკატების გამოყენება, მათ შორის პესტიციდების გამოყენებაც. პესტიციდების გადაჭარბებულმა გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს ზედაპირული წყლების და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება. პროექტი მხარს უჭერს ბენეფიციარი ფერმერების ცნობიერების ამაღლებას პესტიციდების უსაფრთხო და ჯანსაღი გამოყენების შესახებ და პესტიციდების ინტეგრირებული მართვის მეთოდებზე.

საქართველოს კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ №490 12/05/1994

ამ კანონის მიზნებია: ჰუმუსოვანი ნიადაგის მთლიანობის უზრუნველყოფა, ნიადაგის ნაყოფიერების გაზრდა და შენარჩუნება; მიწის მომხმარებლების, მიწის მესაკუთრეთა და მთავრობის მოვალეობების და პასუხისმგებლობების მითითება, რათა შეიქმნას ნიადაგის დაცვისა და ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტების წარმოებისთვის საჭირო პირობები; ნიადაგის ნაყოფიერების ასამაღლებლად გამოყენებული გამაძლიერებლების გამოყენების შედეგად მიღებული უარყოფითი შედეგების თავიდან აცილება, რომლებიც საფრთხეს უქმნის ნიადაგს, ადამიანის ჯანმრთელობას, ფლორასა და ფაუნას; უზრუნველყოს მაღალმთიანეთში ენდემური მცენარეულობისა და ჰუმუსოვანი ნიადაგის შენარჩუნებას ალპური და სუბალპური მდელოების დაცვის გზით; ხელი შეუწყოს სამელიორაციო ღონისძიებების კოორდინაციას, სამელიორაციო მიწებიდან მაღალი და სტაბილური მოსავლის უზრუნველსაყოფად.

ეს კანონი ადგენს ნორმებსა და სტანდარტებს, რომლებიც განსაზღვრავენ ნიადაგში ქიმიკატების მაქსიმალურ დასაშვებ კონცენტრაციას, ადამიანის ჯანმრთელობის, მცენარეული საფარის, ველური ბუნებისა და მთლიანად გარემოს დაცვის მიზნით.

ღია არხების ნაწილის დახურული მიწების სისტემით შეცვლა შეამცირებს ნიადაგის ეროზიის და დაჭაობების რისკებს. ამავე დროს, სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციამ შეიძლება გამოიწვიოს ნაყოფიერი ნიადაგის ფენების დაზიანება და ნიადაგის ხარისხის გაუარესება. ეს რისკები უნდა გამორიცხონ და თავიდან იქნას აცილებული მშენებლობის ეტაპზე, შემარბილებელი ზომების გამოყენებით, როგორცაა ნიადაგის გატანა და შენახვა საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის შესაბამისად.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ (№424 31/12/2013)

რეგულაციის მიზანია სხვადასხვა მიწის სამუშაოების დროს ნაყოფიერი ფენების (ჰუმუსოვანი ფენა) და ქვების მოცილებისა და გატანის წესების დადგენა, მათი მიზნობრივი დანიშნულებისამებრ სპეციალურად განსაზღვრულ ადგილებში გამოყენებისთვის. რეგლამენტის მოთხოვნების შესაბამისად, ნებისმიერი საქმიანობა, რომელიც იწვევს ნიადაგის დარღვევას ან დეგრადაციას, ვალდებულია კომპენსირება გაუწიოს და უზრუნველყოს ნიადაგის საფარის მთლიანობა და მისი პროდუქტიულობა უახლოეს მდგომარეობამდე.

საკანონმდებლო მოთხოვნებთან შესაბამისობა შესრულდება კონტრაქტორის მიერ მიწის სამუშაოების მიმდინარეობის დროს.

საქართველოს კანონი „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ (№2116 22/06/1999)

კანონის მიზანია ატმოსფერული ჰაერის დაცვა მავნე ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან და ატმოსფერული ჰაერის დაცვასთან დაკავშირებული სამართლებრივი საკითხების მოწესრიგება.

მავნე ანთროპოგენული ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე ნიშნავს ადამიანის საქმიანობის შედეგად ნებისმიერ გარემოზე ზემოქმედებას, რაც გავლენას ახდენს ან შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე და ბუნებრივ გარემოზე.

სამშენებლო სამუშაოები გამოიწვევს ხმაურს და ემისიას. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ზემოქმედება დროითა და მასშტაბით შემოიფარგლება, ხმაურისა და გამონაბოლქვის დონე მინიმუმამდე უნდა იყოს შენარჩუნებული, შემარბილებელი ზომების გამოყენებით.

საქართველოს კანონი „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი“ (№786 26/06/1997)

კანონი არეგულირებს კერძო სამოქალაქო ურთიერთობებს, განსაზღვრავს ქონებრივ საოჯახო, სამეზობლო უფლებებს და სამემკვიდრეო წესებს.

სარწყავი სისტემის ზოგიერთ მონაკვეთი (ძირითადად მონაკვეთებზე რომლებიც გადიან დასახლებებს), გადის კერძო საკუთრებაში არსებულ სხვადასხვა ობიექტზე, მათ შორის მიწა გამოიყენება სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობისათვის. საირიგაციო მილსადენის გასხვისების ზოლი არ არის დაცული ზოლში არსებული კერძო საკუთრებისგან შესაბამისად, აღნიშნული საკითხი უნდა დარეგულირდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის და მსოფლიო ბანკის OP / BP 4.12 განსახლებისა სამოქმედო პოლიტიკის პრინციპების შესაბამისად.

საქართველოს კანონი "საჯარო რეესტრის შესახებ" N 820 19/12/2008

კანონი განსაზღვრავს ორგანიზაციულ და საკანონმდებლო საფუძვლებს უძრავი ქონების უფლებების რეგისტრაციის, დაყადაღების და გირაოს / იპოთეკის უფლების რეგისტრაციის, აგრეთვე რეესტრის მატარებელი ორგანოს უფლებებისა და მოვალეობებისთვის.

ეს კანონი მოქმედებს კერძო მიწის ნაკვეთების ან სხვა სახის უძრავი ქონების დაზიანების ან დანაკარგის შემთხვევაში.

საქართველოს კანონი „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ (№2349 23/07/1999)

კანონი განსაზღვრავს ექსპროპრიაციის პირობებსა და წესებს საზოგადოებრივი საჭიროების აქტუალურობის სახელით. სოციალური საჭიროებისთვის საჭირო ექსპროპრიაცია ხორციელდება საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანებით (შემდგომში - მინისტრი) და სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, საჯარო ხელისუფლების, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს ან საჯარო ან კერძო პირის სასარგებლოდ, რომელიც უფლებამოსილია ექსპროპრიაციასთან დაკავშირებით ამ კანონის შესაბამისად.

ამ კანონის აღსრულება მსოფლიო ბანკის OP / BP 4.12- ნებაყოფლობით განსახლებასთან ერთად, შეიძლება გახდეს აუცილებელი, თუ პროექტის განხორციელება მოითხოვს განსახლებას. პროექტის თანახმად, მიღების განთავსება მოხდება არსებული მიწების ადგილას და შესაბამისად, არ განხორციელდება განსახლება და საცხოვრებელი ფართების სხვა რეგიონებში გადატანა.

საქართველოს კანონი „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო მიზნით გამოყოფისას სანაცვლო მიწის ათვისების ღირებულებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ“ (№900 02/10/1997)

კანონი არეგულირებს სახელმწიფოსთვის ან კერძო მესაკუთრისთვის კომპენსაციის ანაზღაურებას (მიწის ჩანაცვლების საფასურს) ნიადაგის ხარისხის გაუარესების გამო. კანონის თანახმად, არსებობს ფიქსირებული ტარიფები, რომლებიც დამოკიდებულია მიწის ნაკვეთის ხარისხზე და ადგილმდებარეობაზე. მიწის კომპენსაციის საფასური მოცემულია კანონის 1 დანართში. კანონი არ ითვალისწინებს ობიექტების, წლიური ან მრავალწლიანი კულტურების კომპენსაციას.

სარწყავი სისტემის ზოგიერთ მონაკვეთზე, კერძო მიწის ნაკვეთების გადაკვეთა ხდება და შეიძლება ეს ნაკვეთები დაზიანდეს. დაზიანების ანაზღაურება უნდა განხორციელდეს კანონის მოთხოვნების შესაბამისად. გარდა ამისა, მოთხოვნები, რომლებიც ანაზღაურდება კომპენსაციის ან მიყენებული ზიანის სრულ აღდგენაზე, უნდა შეესაბამებოდეს განსახლების სამოქმედო ჩარჩო დოკუმენტს RPF- ს და განსახლების სამოქმედო გეგმას (RAP), რომელიც მომზადდება ზედა რუს სარწყავი სექტორის სამუშაოებისთვის.

ახალი კანონის ძირითადი მიზანია სასოფლო-სამეურნეო მიწების კომპენსაციის ზომების განსაზღვრა, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას არა სასოფლო-სამეურნეო მიზნებისათვის. კომპენსაციის ზომები განისაზღვრება საქართველოს რეგიონების საფუძველზე. ახალი კანონი განსაზღვრავს კომპენსაციის ფარგლებს, თუ როგორ გამოიყოფა ანაზღაურება. ასევე, კანონი განსაზღვრავს მიწის მომხმარებლებისა და მესაკუთრეების ანაზღაურებას იმ შემთხვევაში, თუ მიწის გამოყენება დროებით შეჩერებულია და / ან მიწის ხარისხის გაუარესება ან არსებობს შეზღუდვები მიწის გამოყენებაზე.

საქართველოს შრომის კოდექსი

შრომის კოდექსი ადგენს დამსაქმებლის ზოგად ვალდებულებას, უზრუნველყოს თავის თანამშრომლების სამუშაო გარემო, რომელიც უსაფრთხო იქნება მათი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის. ეს მოიცავს დამსაქმებლის ვალდებულებას, მიაწოდოს თანამშრომლებს სრული, ობიექტური და სრულყოფილი ინფორმაცია ყველა იმ ფაქტორთან დაკავშირებით, რომელიც გავლენას ახდენს თანამშრომლების სიცოცხლესა და ჯანმრთელობაზე ან ბუნებრივ გარემოში უსაფრთხოებაზე.

შრომის კოდექსი არეგულირებს სამუშაო საათებს, აძლევს თანამშრომლების წლიური შვებულების უფლებამოსილებას, აძლევს მუშაკებს ორგანიზების უფლებას, კრძალავს იძულებითი და ბავშვთა შრომას. ეს მოთხოვნები ვრცელდება აგრეთვე მიგრანტ მუშაკებზე.

საქართველოს ორგანული კანონი „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ (№ 4283-II 19/02/2019)

„შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ კანონი დამატებით ასახელებს დამსაქმებელთა პასუხისმგებლობას სამუშაო ადგილზე საკუთარი თანამშრომლების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, რადგან ამ თანამშრომლების მიერ შესრულებული სამუშაოები საშიში, მძიმე, მავნე და საშიშად მიიჩნევა. ამ შემთხვევაში დამსაქმებელთა მთავარი ვალდებულებაა უზრუნველყონ, რომ მათ მიიღეს ყველა ზომა, რათა თავიდან იქნას აცილებული თანამშრომლებისა და მესამე პირების ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაზიანება. 2019 წლის სექტემბრიდან კანონი ავალდებულებს თანამშრომლებს ჰყავდეთ მუდმივი თანამშრომელი ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების ოფიცერი, იმ შემთხვევაში თუ კომპანიას ჰყავს 10 -ზე მეტი თანამშრომელი.

სამშენებლო სამუშაოები ჩატარდება ამ კანონის შესაბამისად, ყველა დაკავშირებული პროცედურისა და პრინციპის შესაბამისად. ამ კანონის გათვალისწინებით სამშენებლო ადგილებში ჯანმრთელობისა და

უსაფრთხოების მინიმალური პირობები უზრუნველყოფილი იქნება. პროექტის საქმიანობის შემთხვევაში, აშკარაა, რომ 10-ზე მეტი თანამშრომელი იქნება დასაქმებული. ამიტომ სამშენებლო კომპანიამ უნდა გაითვალისწინოს კანონმდებლობის მოთხოვნები.

საქართველოს კანონი „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ (№2260 08/05/2003)

კანონი ემყარება საქართველოს კონსტიტუციას, კანონებს წყლის, პესტიციდების და აგროქიმიკატების, ნიადაგის დაცვის, დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ და სხვა. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს და შეთანხმებებს და სხვა ნორმატიულ აქტებს. კანონი არეგულირებს ნიადაგში მავნე ნივთიერებების, პესტიციდების და აგროქიმიკატების მაქსიმალურ დასაშვებ დონეებს და შესაბამისობას. კანონი ითვალისწინებს ზომებს და საშუალებებს ნიადაგის შენარჩუნებისა და ნაყოფიერების აღდგენისა და გაუმჯობესების მიზნით.

ამ კანონის მოთხოვნები გამოყენებული იქნება როგორც სამშენებლო, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე.

საქართველოს კანონი "საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" N5069 27/06/2007

ამ კანონის მიზანია ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა. კანონი ითვალისწინებს მოსახლეობის და იურიდიული პირების უფლებებსა და მოვალეობებს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვისთვის. „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, დამტკიცებულია გარემოსდაცვითი თვისობრივი ნორმები, რომელიც უნდა განხორციელდეს პროექტის განხორციელების პროცესში.

კანონის მოთხოვნები გამოყენებული იქნება როგორც სამშენებლო, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე. კონტრაქტორ კომპანიებს უფლება ექნებათ ადგილზე ჰქონდეთ უსაფრთხოების ნაკრები და მომზადებული პერსონალი საგანგებო სიტუაციის შემთხვევაში. თუ რაიმე გადაუდებელი შემთხვევა მოხდა, კონტრაქტორი უნდა დაუკავშირდეს გადაუდებელი დახმარების სამსახურს 112, რომელიც მიმართავს შიდა ქართლის რეგიონალური მომსახურების მიმწოდებელს.

საქართველოს კანონი „საშიში ნივთიერებებით გამოწვეული ზიანის კომპენსაციის შესახებ“ (№2350 23/07/1999)

ამ კანონის მიზანია უზრუნველყოს კომპენსაცია ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის, გარემოს, ისტორიული და კულტურული მნიშვნელობის ობიექტებისთვის, ქონებრივი და ეკონომიკური ინტერესებისთვის საშიში ნივთიერებების ზემოქმედების შედეგად. კანონი განსაზღვრავს, თუ როგორ უნდა გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ გამოიანგარიშოს და გადასახადები დააკისროს გამოყენებისთვის ან / და გარემოზე მავნე ზემოქმედების შემთხვევაში.

შესაძლებელია სამშენებლო ბანაკში საშიში ნივთიერებების (ნავთობპროდუქტები, დიზელის და ა.შ.) მარაგი იყოს. გაუთვალისწინებელ სიტუაციებში შეიძლება საჭირო გახდეს კანონის მოთხოვნების დაცვა.

საქართველოს კანონი „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ (№4708 08/05/2007)

ამ კანონის მიზანია საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და შესაბამისი სამართლებრივი ურთიერთობების მოწესრიგება. კანონი განსაზღვრავს კერძო და იურიდიული პირების უფლებებსა და მოვალეობებს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის თვალსაზრისით.

	<p>კანონი ავალდებულებს მათ დაუყოვნებლივ აცნობონ სახელმწიფო ხელისუფლებას საფრთხის ქვეშ მყოფი კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენის, გამოვლენის ან არსებობის შესახებ.</p> <p>ზედა რუს სარწყავი სქემის ზონაში არ ჩანს ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის თვალსაჩინო ადგილები. ამასთან, არქეოლოგიური ადგილების გვიან აღმოჩენა სამუშაოების დროს არ არის გამორიცხული. კანონის თანახმად, აუცილებელი იქნება მუშაობის დაუყოვნებლად შეჩერება და შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების ინფორმირება.</p>
12	<p>საჯარო კონსულტაცია</p> <p>გარემოს დაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის გეგმა– წარმოდგენილი იქნება ქართულ და ინგლისურ ენებზე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (MEPA) ან / და შპს. საქართველოს მელიორაციის ვებგვერდის (ვებგვერდების) საშუალებით, აგრეთვე საკონსულტაციო (საჯარო) შეხვედრების დაგეგმვის წინ ინფორმაცია წარმოგენილი იქნება სხვა მედია საშუალებებით, რომელიც მარტივი ხელმისაწვდომი და მოსახერხებელი იქნება ადგილობრივი თემებისთვის, დაინტერესებული მხარეებისთვის. საკონსულტაციო შეხვედრების შესახებ ინფორმაცია განთავსდება სამინისტროს ან / და კომპანიის ვებგვერდზე (ვებგვერდებზე), გამოქვეყნდება ადგილობრივ პრესაში და განთავსდება ზედა რუს სარწყავი სისტემის გასწვრივ დასახლებებში არსებულ საზოგადოებრივ ადგილებში, მათ შორის, შესაბამისი მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის მმართველი ორგანოებში. საკონსულტაციო შეხვედრები ჩატარდება ზემოქმედების ქვეშ არსებული დასახლებების მოსახლეობისათვის მოსახერხებელ ადგილებში. შეხვედრებს უმასპინძლებენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს MEPA და შპს. საქართველოს მელიორაციის კომპანიის წარმომადგენლები, შეხვედრას გაუძღვებიან პროექტის დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების წარმომადგენლები. შეხვედრებზე ადგილობრივ თემებს აცნობენ მოსალოდნელი სამუშაოების მასშტაბს შესახებ. აგრეთვე აცნობენ მშენებლობის და ექსპლუატაციის ფაზებზე გარემოზე და სოციალურ საკითხებზე არსებულ დადებით და უარყოფით ზემოქმედების შესახებ. გააცნობენ საჩივრების განხილვის მექანიზმს (GRM), რომელიც ხელმისაწვდომი იქნება სამშენებლო სამუშაოების დროს. . შეხვედრის მონაწილეებს ექნებათ კითხვებისა და კომენტარების გაკეთების შესაძლებლობა..</p> <p>პრეზენტაციის, კომენტარების, კითხვებისა და პასუხების ჩანაწერების გათვალისწინებით შემუშავდება საკონსულტაციო შეხვედრების ოქმი. შეგროვდება ფოტო დოკუმენტაცია დასკანერდება მონაწილეთა დასწრების სიები. გარემოს დაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის გეგმა დასრულდება მოსახლეობის შენიშვნების გათვალისწინებით და საბოლოო ვერსიას თანდართული იქნება შეხვედრის ოქმი.</p>
	<p>საჩივრების განხილვის მექანიზმი</p>

13

საჩივრების განხილვის მექანიზმი: პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაცია:

პროექტის ფარგლებში არსებული საჩივრების მართვასთან და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის საქმიანობასთან დაკავშირებული საკონტაქტო პირი არის პროექტის დაგეგმვისა და მონტორინგის განყოფილების უფროსის მოადგილე:

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გიორგი კალანდაძე
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	giorgi.kalandadze@mepa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995591518888

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტი / კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	ES სპეციალისტი - კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	Sophiko1@hotmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995599270049

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	dkarkarashvili@gmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995599270049

	<p>საჩივრების განხილვის მექანიზმის GRM ფარგლებში საჩივრები წყდება ეფექტურად, დროულად და პრაქტიკულად. ისეთ საჩივრებს, რომლებიც შეიძლება წარმოიშვას ზედა რუს სარწყავ სქემაზე სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის განყოფილების ან მის მიერ დასაქმებული კონტრაქტორების მიერ მიერ დასაქმებული კონტრაქტორების მიერ განხორციელებულ ქმედებებთან დაკავშირებით. საჩივრების განხილვის მექანიზმი GRM განკუთვნილია დაზარალებული თემებისა და გარე დაინტერესებული მხარეების გამოსაყენებლად. GRM დეტალურად არის განხილული წინამდებარე დოკუმენტის ESMP-ის C დანართში.</p>
14	<p>დანართები</p> <p>დანართი A: ფოტოები არსებული არხებიდან, რომლებშიც ასახულია მარშრუტები და საიტების ამჟამინდელი მდგომარეობა</p> <p>დანართი B: დაგეგმილი სარწყავი სისტემის რუკა</p> <p>დანართი C: საჩივრების გამხილვის მექანიზმი</p> <p>დანართი D: საჯარო განხილვის პროცესის ჩანაწერები (წამოსადგენია)</p>

დანართი A: ფოტოები არსებული არხებიდან, რომლებშიც
ასახულია მარშრუტები და ობიექტების ამჟამინდელი
მდგომარეობა

არხი G1

არხი G2

არხი G3

არხი G4

სრბი G5

სრბი G6

სრბი G7

სრბი G10

სრბი G11

სრბი G12

სრბი G13

სრბი G14-გამშვები

სრბი G15

სრბი G16

სრბი G17

სრბი G18

სრბი G20

სრბი G21 - Outlet

სრბი G25

სრბი G27

სრბი G28

სრბი G29

სრბი G30

სრბი G31

სრბი G32

სრბი G33

სრბი G34

სრბი G35

სრბი G36

სრბი G37

სრბი G38

სრბი G39

სრბი G40

სრბი G41

სრბი G42

სრბი G43

სრბი G44

სრბი G45

სრბი G46

სრბი G47

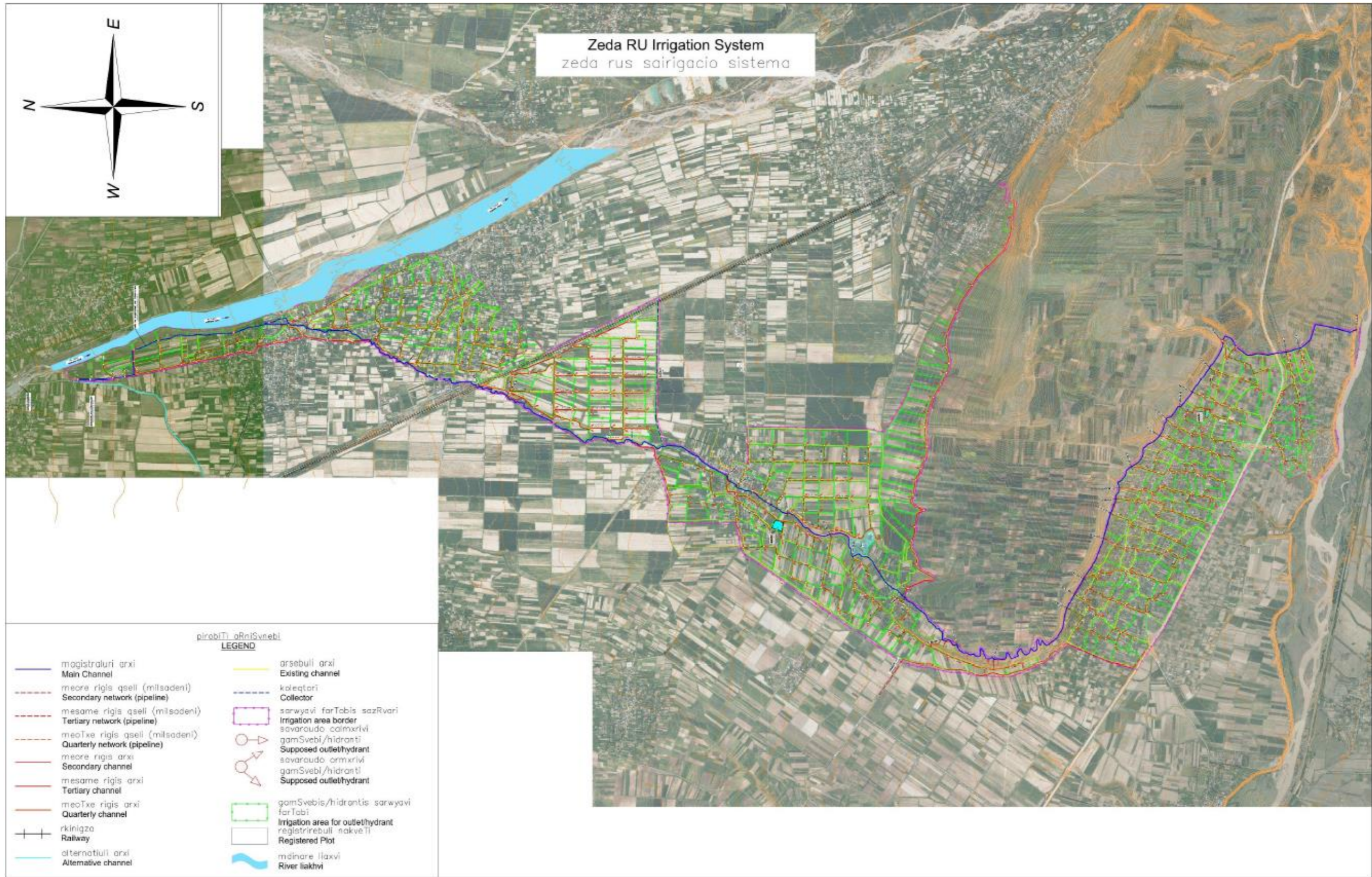

სრბი G48

დანართი B: დაგეგმილი სარწყავი სისტემის რუკა

დანართი C: პროექტების დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების მიერ ადმინისტრირებული საჩივრების განხილვის მექანიზმი

შესავალი

საჩივრის განხილვის მექანიზმი საჩივრის განხილვას ხდის ეფექტურ, დროულ და იაფ საშუალებას, რომელიც წარმოიქმნება ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის შედეგად, როგორც პროექტის დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილებების მიერ მიღებული ქმედებების შედეგი ან პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ დასაქმებული კონტრაქტორის მიერ განხორციელებული ქმედების შედეგი, დაზარალებული ადგილობრივი მოსახლეობისგან და გარეშე დაინტერესებული მხარეებიდან. დასაქმებულთა საჩივრის განხილვისთვის შემუშავდება განსხვავებული მექანიზმი. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი პასუხისმგებელია საჩივრის განხილვაზე, თუმცა, გამომდინარე იქიდან, რომ საჩივრების ნაწილი დაკავშირებული იქნება კონტრაქტორის მიერ განხორციელებულ ქმედებებთან, კონტრაქტორს მოუწევს საჩივრის განხილვაში და გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი კონსულტანტის მხარდაჭერით ადმინისტრირებას უწევს საჩივრის განხილვის მექანიზმს. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი და კონსულტანტი განსაზღვრავენ კონკრეტული საჩივარი ვის პასუხისმგებლობაში ხვდება და განსაზღვრავენ საჩივრის განხილვისთვის ოპტიმალურ ქმედებებს. განმახორციელებელი კონსულტანტი მხარს დაუჭერს პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის, შეამოწმოს კონტრაქტორის მიერ საჩივრების გადაწყვეტა.

ტიპური საჩივრები, რომლებიც ახასიათებს ხაზობრივი ნაგებობის პროექტებს:

- მიწის შეძენა და ფლობა;
- მშენებლობით გამოწვეული ზიანი;
- გარემოზე ზეგავლენა და
- არაპირდაპირი სოციალური გავლენა .

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი განახორციელებს განახორციელებს GRM-ს, რადგან ის არის მესამე პირების (დაინტერესებული მოსახლეობის) დახმარებაზე ორიენტირებული მექანიზმი, რაც მაქსიმალურად შეამცირებს სასამართლო სამართალწარმოებას მშენებლობის განმახორციელებელსა და მესამე პირებს (დაინტერესებული მოსახლეობას შორის).

ეს მექანიზმი შედგება სამი სხვადასხვა რგოლისგან, რომელთა პოლიტიკა არის ის რომ სადავო საკითხი მოგვარდეს, სამართლიანი და კანონიერი მოლაპარაკებითა და მხარეთა შეთანხმებით. ეს რგოლებია:

- (i) პირველი რგოლი არის საჩივრის განხილვის კომიტეტი მუნიციპალურ დონეზე;
- (ii) მეორე არის საჩივრის განხილვის ოფიციალური პროცესი ეროვნულ დონეზე, რომელსაც განიხილავს პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;
- (iii) მესამე არის საჩივრის გადასინჯვის კომისია. მომჩივნებს შეუძლიათ საჩივრის განხილვის ნებისმიერ ეტაპზე მიმართონ სასამართლოს.

მოხდება ყველა საჩივრის დოკუმენტირება, საჩივარზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესისა და კომუნიკაციის სისწორე გაკონტროლდება.

საჩივრის განხილვის პროცედურა

საჩივრის განხილვის ფორმალური და შინაარსობრივი პროცესი შედგება შემდეგი ეტაპებისგან:

- (i) საჩივრების მიღება;
- (ii) მოთხოვნის საფუძვლის სკრინინგი;
- (iii) საჩივრის განხილვის კომიტეტი (პირველი რგოლი);
- (iv) პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ საჩივრის განხილვა ცენტრალურ დონეზე (მეორე რგოლი);
- (v) პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის საჩივრის გადასინჯვის კომისია (მესამე რგოლი).

ეს ეტაპები აღწერილია შემდგომში და ნაჩვენებია სურათი N3-ში.

საჩივრის მიღება

ნებისმიერ პირს, რომელიც თვლის რომ პროექტის განხორციელებამ მას მიაყენა ზიანი, შეუძლია გაასაჩივროს:

წერილობითი საჩივრით, სპეციალური სარეგისტრაციო ფორმა ხელმისაწვდომი იქნება (i) ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის მერიაში და დაზარალებულ სოფლებში და საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცრებთან (CLO)სთან, რომელიც მდებარეობს უახლოეს სამშენებლო ობიექტთან; (ii) თითოეული სამშენებლო ობიექტის შესასვლელში, (iii) პროექტის ვებსაიტზე და (iv) თბილისში, პროექტის სათაო ოფისში. საჩივრების რეგისტრაციის ფორმის ნიმუში მოცემულია დანართში N01-ში. თითოეული მუნიციპალიტეტის პროექტის საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი (CLO) განიხილავს სარეგისტრაციო ფორმებს კვირაში მინიმუმ ორჯერ.

ზეპირი საჩივრით, ტელეფონით ან პირადად დაკავშირება შესაძლებელი იქნება: პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერთან/ სოციალურ კონსულტანტთან, ან კონტრაქტორის გარემოსდაცვით კოორდინატორთან და საზოგადოებასთან ურთიერთობის მენეჯერებთან. ზეპირად მიღებული საჩივრების საფუძველზე კონსულტანტი შეავსებს სარეგისტრაციო ფორმას წერილობით, და აღიხილავს საჩივრების რეესტრში. აღრიცხული საჩივრის ასლი გადაეცემა განმცხადებელს, რათა გაეცნოს დოკუმენტს, და მოითხოვოს საჩივრის შეცვლა, თუ საჩივარი სწორად არ დაფიქსირდა.

პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის ოფისში შეხვედრისას ან ადგილობრივად, მოსახლეობასთან კომუნიკაციის დროს საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი CLO ახსნის თუ როგორ უნდა მოხდეს საჩივრის შეტანა. საჩივრის განხილვის მექანიზმი განთავსდება პროექტის ვებსაიტზე და სარეკლამო ბილბორდები გამოიკვრება თითოეულ დასახლებაში და ადგილობრივი მერიის შესასვლელებში. ინფორმაცია ასევე ხელმისაწვდომი იქნება მუნიციპალიტეტებში.

იმისთვის რომ მოხდეს ყველა საჩივრის თავმოყრა სათანადო პირთან და პროცედურული ხარვეზების გამო არ მოხდეს საჩივრის გაბნევა, პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის კონსულტანტი დაუკავშირდება მუნიციპალიტეტის ხელისუფლებას, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, MEPA-ს, საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს, და აუხსნის მათ, თუ როგორ უნდა წარმართონ საჩივარი საჩივრის განხილვის მექანიზმის მიხედვით. აღნიშნული დაწესებულებები ინფორმაციას, თუ როგორ უნდა მიიღონ ეს საჩივრები, გაეცნობიან პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის თბილისის ოფისში, ან პროექტის ვებსაიტზე. პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი - კონსულტანტი სისტემატიურად განახორციელებს სატელეფონო კონტროლს, რათა არ შეფერხდეს რომელიმე საჩივრის მიღება, პროცედურული დარღვევების შედეგად.

ყველა საჩივარი განიხილება და დარეგისტრირდება საჩივრების რეესტრში პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის მიერ საამისოდ განსაზღვრული კომპეტენტური კონსულტანტის მიერ. საჩივარი მიღებისთანავე დახარისხდება თემატურად, და მოხდება პრობლემის კომპლექსური განხილვა, რათა მოხდეს იდენტური საჩივრების პრევენცია. საჩივრის კატეგორია და სტატუსი განიხილება პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის კონტრაქტორსა და კონსულტანტს შორის მშენებლობის ფაზის ყოველკვირიულ შეხვედრაზე.

„მოთხოვნის საფუძვლის“ სკრინინგი

საჩივრის აღძვრისთანავე, პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის პროექტის მენეჯერი განსაზღვრავს რამდენად გააჩნია საჩივარს “მოთხოვნის საფუძველი” ; მაგ., საჭიროებს შემდგომ განხილვას, როგორც დასაშვები საჩივარი.

ნებისმიერი ტიპის საჩივარი გადაწყდება ერთი და იმავე ეტაპების გავლით, თუმცა ჩართული პირების წრე დამოკიდებული იქნება საჩივრის ბუნებაზე. ყველა სახის საჩივარი განიხილება ქვემოთ დახასიათებული სიტემის მეშვეობით, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი, კონტრაქტორის საჩივრების გადაწყვეტის წარმომადგენელი და განხორციელების კონსულტანტი, როგორც პროექტის წარმომადგენელი. განსახლებასთან (მიწის შესყიდვასთან და თანმხლებ შედეგებთან) დაკავშირებული საჩივრების შემთხვევაში, ჩართული იქნება, ასევე განსახლების სამოქმედო გეგმის (RAP) კონსულტანტი იმ საჩივრების გადაწყვეტაში, რომელიც დაკავშირებულია მიწის შექმნასა და განსახლებასთან.

იმ შემთხვევაში თუ საჩივარს გააჩნია მოთხოვნის საფუძველი, ინფორმაცია საჩივრის შესახებ ჩაიწერება საჩივრების რეესტრში , კომპანიის მხრიდან საამისოდ სპეციალურად განსაზღვრული პირის მიერ. კერძოდ, ჩაიწერება შემდეგი ინფორმაცია: (i) სახელი და საკონტაქტო ინფორმაცია (ii) საჩივრის დეტალები, ასევე ინფორმაცია თუ როგორ და როდის მოხდა მისი წარდგენა, ცნობა, პასუხის გაცემა და დახურვა. ყველა სახის საჩივარი განსახილველად მიიღება 7 დღის განმავლობაში, ხოლო გადაწყვეტილება მიიღება არაუგვიანეს 30 დღისა. საჩივრის დარეგისტრირებისთანავე, გადაიხედება ის დაკავშირებული ღონისძიებები, რაც გახდა საჩივრის საფუძველი. ეს უზრუნველყოფს საჩივრის სათანადო დახურვასა და მსგავსი საჩივრების პრევენციას.

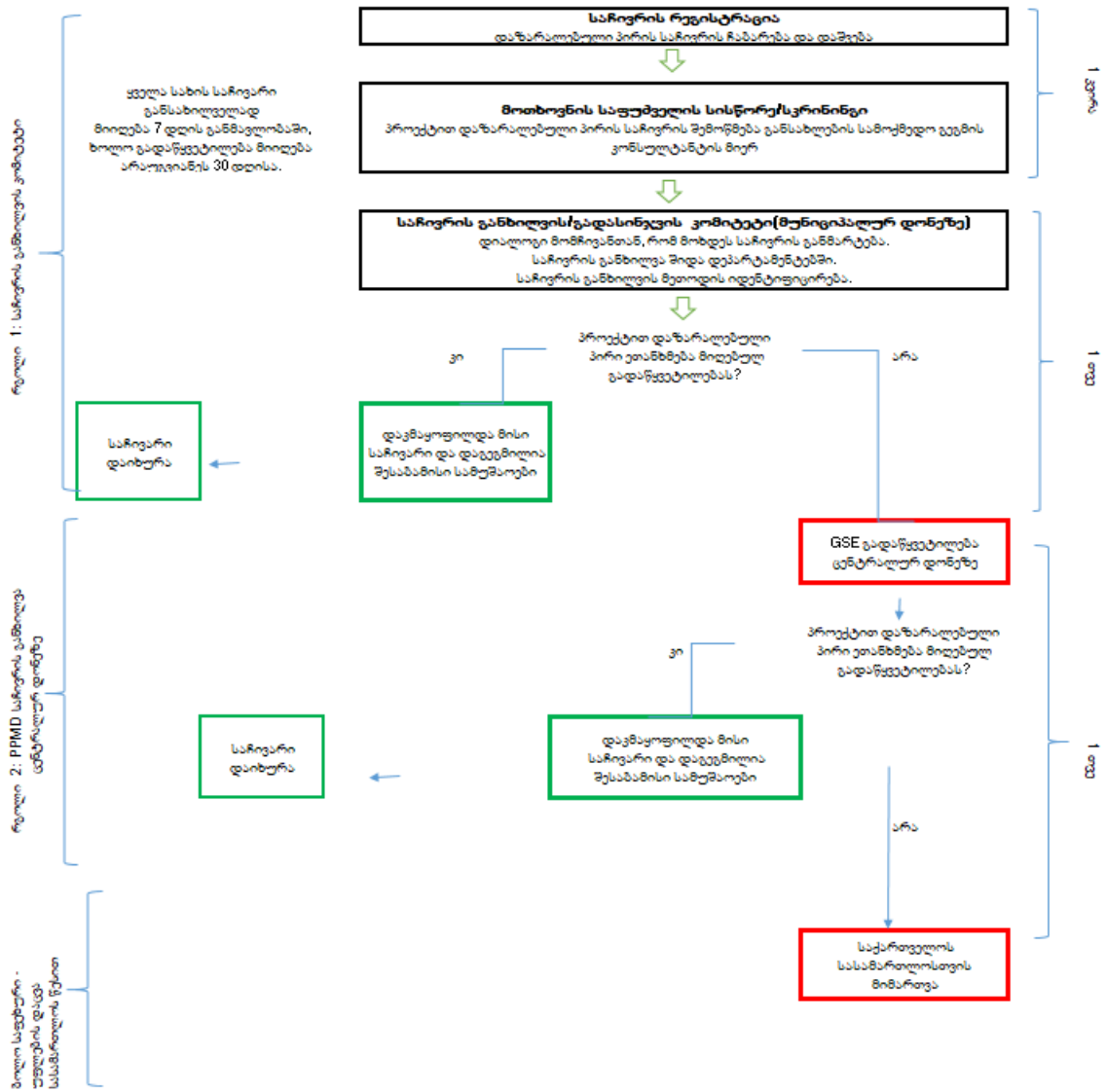
იმ შემთხვევაში თუ საჩივარი დაუშვებლად იქნა ცნობილი, პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-კონსულტანტი წერილობით ჩამოაყალიბებს არგუმენტირებულ გადაწყვეტილებას საჩივრის დაუშვებლად ცნობის შესახებ, რათა მომჩივანი იყოს ინფორმირებული და იცოდეს უარის თქმის მიზეზი. საჩივრის დაუშვებლად ცნობის ძირითადი მიზეზი შეიძლება იყოს ის რომ ზიანი, რომელზეც საუბარია საჩივარში, არ იყოს გამოწვეული პროექტის განმახრციელებელი

ჯგუფი-ის ან კონტაქტორის მიერ განხორციელებული ქმედებების შედეგად. თუ მომჩივანი არ დაეთანხმება საჩივრის დასაშვებობაზე უარის თქმის გადაწყვეტილებას, მას შეუძლია მიმართოს სასამართლოს (რაიონული სასამართლო).

პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი განიხილავს და ახდენს იდენტიფიცირებას, საჩივარში მითითებული ზიანზე პასუხისმგებლობა ეკისრება, მას, კონტრაქტორსა თუ კონსულტანტს. იმ შემთხვევაში თუ ქმედებაზე პასუხისმგებლობა ეკიდრება კონსულტანტს ან კონტრაქტორს, ის აძლევს მათ არგუმენტირებულ მითითებებს, თუ რა არის გამოსასწორებელი.

საჩივრის შეტანიდან 10 დღის განმავლობაში, პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერი წერილობითი ფორმით აცნობებს მომჩივანს მიღებულ გადაწყვეტილებას.

სურათი N 3 - საჩივრის მართვის პროცესი

საჩივრის შინაარსობრივი განხილვა სამეტაპიანი პროცესია, რომელიც მოიცავს:

ეტაპი 1- დაზარალებული პირის საჩივრის(როგორც წერილობითი ასევე ზეპირი) არაფორმალური (ზეპირი) განხილვა. ამ ეტაპზე საჩივარი განიხილება არაფორმალურად(ზეპირად) და კომიტეტის წევრები(კომიტეტის შემადგენლობა განისაზღვრება 1.2.3 ნაწილში) ადგენენ და ხელს აწერენ მოკლე წერილობით მიმოხილვას. იმ შემთხვევაში თუ პირველ ეტაპზე არ მოხდა გადაწყვეტილების მიღება, მომჩივანს აწვდიან ინფორმაციას საჩივრის განხილვის მეორე ეტაპის პროცედურასთან დაკავშირებით. მომჩივანს აქვს უფლება უარი თქვას საჩივრის განხილვის პირველ, არაოფიციალურ ეტაპზე და მოითხოვოს საჩივრის განხილვის მეორე ეტაპის პროცედურა. პირველ ეტაპზე საჩივრის განხილვის ვადა არის 7 დღე. საჩივრის განხილველი კომიტეტი იკრიბება საჭიროებისამებრ (მაგრამ მინიმუმ თვეში ერთხელ) და შედგება რვა წევრისგან.

ეტაპი 2 - დაზარალებული პირის საჩივრის განხილვა პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი- დონეზე. საჩივრები, რომლებიც არ დაკმაყოფილდა საჩივრის განხილვის პირველ ეტაპზე, წერილობითი ფორმით ეგზავნება პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ს, საჩივრის განხილვის მეორე ეტაპზე განსახილველად. პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის მიერ სპეციალურად განსაზღვრული პირი ახარისხებს პირველ ეტაპზე დაუკმაყოფილებელ საჩივრებს და ამისამართებს მათ, საჩივრის შინაარსის მიხედვით, შესაბამის შიდა დეპარტამენტში ((იურიდიული, ტექნიკური, კონტრაქციის და ა.შ.) მეორე ეტაპზე საჩივრის განხილვის ვადა არის 10 დღე.

ეტაპი 3 - საჩივარი წარედგინება საჩივრის გადასინჯვის კომისიას მაშინ როდესაც დავის განხილვის მეორე ეტაპზე შიდა დეპარტამენტი არ დააკმაყოფილებს მას. საჩივრის გადასინჯვის კომისია განიხილავს წერილობით საჩივარს, რომელიც არ დაკმაყოფილდა დავის განხილვის მეორე ეტაპზე. საჩივრის გადასინჯვის კომისია საჩივრის განხილვის მესამე ეტაპზე გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს ადმინისტრაციულ კოდექსზე დაყრდნობით.

საჩივრის განხილვის პროცედურის პირველი ეტაპი არის დავის გადაწყვეტის არაოფიციალური საშუალება, რომელიც ხორციელდება დაზარალებული პირისა და პროექტის განმახრციელებელი გუნდის სურვილით. მათი მიზანია ბიუროკრატიის გარეშე, მოლაპარაკების გზით სადავო საკითხის გადაჭრა. საერთაშორისო მასშტაბით, სხვადასხვა პროექტის გამოცდილება აჩვენებს, რომ ასეთი არაოფიციალური დავის განხილვის მექანიზმი იძლევა საშუალებას, რომ დავა გადაწყდეს ფორმალობების გარეშე(მაგ: პროცედურა რომელიც ითვალისწინებს დავის განხილვას ადმინისტრაციული კოდექსის გამოყენებით, ან თავად სასამართლო წარმოება). ეს მექანიზმი იძლევა საშუალებას, რომ პროექტი განხორციელდეს შეუფერხებლად და ამავე დროს დროულად დაკმაყოფილდეს საჩივარი. იმ შემთხვევაში თუ დაზარალებული პირის არ ეთანხმება პირველი ეტაპის გადაწყვეტილებას, მას აქვს საშუალება უფლების დასაცავად წარადგინოს ოფიციალური საჩივარი და გამოიყენოს პროცედურის მეორე ეტაპი. (მოსარჩელეს უნდა ეცნობოს თავისი უფლებები და მოვალეობები, საჩივრის შეტანის წესებისა და პროცედურები, საჩივრის ფორმატი, საჩივრის შეტანის პირობები და ა.შ.).

დავის განხილვის მექანიზმი ეხება მიწის და სხვა აქტივების შეძენის საკითხებს (მაგ. კომპენსაციის ოდენობას, ნარჩენი მიწის ნაკვეთების ვარგისიანობას, მისასვლელი გზების დაკარგვას და ა.შ.), აგრეთვე სამშენებლო სამუშაოებით გამოწვეულ დანაკარგებს და ზიანს, რაც გამოწვეულია პირდაპირი ან არაპირდაპირი გარემო და სოციალური ზემოქმედების შედეგად. ამრიგად, დავის განხილვის მექანიზმი უნდა შეიქმნას იმ დროისთვის, როდესაც პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი დაიწყებს განსახლების სამოქმედო გეგმის RAP-ისა და ESIA-ს გარემოსა და სოციალური ზემოქმედების შეფასების მომზადებას და მან ფუნქციონირება უნდა განაგრძოს მშენებლობის დასრულებამდე.

სათანადო დოკუმენტების მომზადების ეტაპზე საკონსულტაციო შეხვედრებისა და მოლაპარაკებების დროს, აპლიკანტები უნდა იყვნენ სრულად ინფორმირებულნი დავის განხილვის მექანიზმზე, მის ფუნქციებზე, პროცედურებზე, საკონტაქტო პირებზე და გასაჩივრების წესზე, როგორც ზეპირად, ასევე ბროშურების საშუალებით. პრიორიტეტი ენიჭება დავის მოლაპარაკებით მოგვარებას. ეს მიზანი მიიღწევა დაზარალებული პირების აქტიური მონაწილეობით, ეფექტური კონსულტაციებით, სათანადო კომუნიკაციით და კოორდინაციით ადგილობრივ თემებს, პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-სა და ადგილობრივ ხელისუფლებას შორის.

რგოლი 1: საჩივრის განხილვის კომიტეტი

მუნიციპალიტეტში შეიქმნება საჩივრების განხილვის კომიტეტი (GRC), რომელიც არის ადგილობრივი კომიტეტი მუნიციპალურ დონეზე და მდებარეობს მუნიციპალიტეტის შენობაში. როგორცკი მოხდება საჩივრის დასამუშავებლად ცნობა, ამის შესახებ ეცნობება ადგილობრივ საჩივრის განხილველ კომიტეტს, რომელიც განიხილავს დავას. საჩივრის განხილვის კომიტეტის შემადგენლობა აღწერილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

ცხრილი - ადგილობრივი საჩივრის განხილვის კომიტეტის შემადგენლობა

- 1) პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი – ის წარმომადგენელი - კომიტეტის კოორდინატორი;
- 2) რეგიონალური / მუნიციპალური წარმომადგენელი ("გამგეობიდან") - კომიტეტის სხდომის მდივანი;
- 3) სოფლის რწმუნებული - კომიტეტის წევრი;
- 4) პროექტით დაზარალებული პირების (AP) წარმომადგენელი - კომიტეტის წევრი;
- 5) ქალი - პროექტით დაზარალებული საოჯახო მეურნეობის (AH) წარმომადგენელი - კომიტეტის წევრი;
- 6) ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციის (არასამთავრობო ორგანიზაციის) წარმომადგენელი - კომიტეტის წევრი (საჩივრის შინაარსის გათვალისწინებით);
- 7) სოციალური და გარემოს დაცვის ადგილობრივი ზედამხედველი კონსულტანტი - კომიტეტის წევრი;
- 8) სოციალური და გარემოს დაცვის პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი მშენებლობის ადგილობრივი სპეციალისტი - კომიტეტის წევრი.

პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერი იქნება დავის განხილვის კომიტეტის სხდომის მდივანი (სხდომის მოწვევა, კოორდინაცია და დოკუმენტაცია). საჩივრის განხილვისას კომიტეტის ზემოთ ჩამოთვლილი წევრებიდან დაკომპლექტება კონკრეტული საჩივრის განხილველი პირთა წრე, საჩივრის კატეგორიის მიხედვით. სხდომა იმართება მომჩივნების გარეშე. უპირველესად განიხილება ბოლო შეხვედრის შემდგომ შემოსული პროექტით დაზარალებული პირების საჩივრები. ბოლო ერთი ან ორი კვირის საჩივრები, რომლებიც თემატურად ერთნაირია განიხილება ერთად და გადაწყვეტილება მიიღება კომპლექსურად. ამის შემდგომ საჩივრის განხილვის კომიტეტი ხვდება მომჩივნებს, რათა განიხილონ მიღებული გადაწყვეტილება.

თითოეული საჩივრისათვის GRC განსაზღვრავს არის თუ არა საჭირო საკითხის დამატებითი მოკვლევა. ასეთ შემთხვევაში ინფორმაციის მოძიება ხდება მანამ, სანამ კომიტეტი შეხვდება პროექტით დაზარალებულ მოსახლეობას. მოკვლევის საჭიროების შესახებ ეცნობება პროექტით დაზარალებულ მოსახლეობას. პროექტით დაზარალებულ მოსახლეობა ასევე ინფორმირებული იქნებიან მოკვლევის შემდგომ ჩანიშნული შეხვედრის თარიღის, დროისა და ადგილის შესახებ, სათანადო წესით.

საჩივრის განხილვის კომიტეტი მოსარჩელებს თანდასწრებით მიიღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას. კომიტეტი ადგენს და ხელს აწერს სხდომის ოქმს, რომელში ასახულია კომიტეტის საბოლოო გადაწყვეტილება. თუ საჩივარი დაკმაყოფილდა, კომიტეტის საბოლოო ოქმს ხელს ასევე აწერს მომჩივანი, რითაც ადასტურებს რომ პრეტენზია არ გააჩნია. თუ პროექტი ითვალისწინებს დამატებით ზომებს, ოქმში ზუსტად უნდა იყოს ასახული ამ ზომების განხორციელების განრიგი.

რგოლი 2: პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი საჩივრის განხილვა ცენტრალურ დონეზე

თუ რომელიმე პროექტით დაზარალებულ მოსახლე უკმაყოფილოა საჩივრის განხილვის კომიტეტის გადაწყვეტილებით, მან უნდა შეიტანოს საჩივარი პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის ცენტრალურ დონეზე. დავის განხილვის კომიტეტი ვალდებულია დაეხმაროს მომჩივანს ოფიციალური საჩივრის შეტანაში. ამის შემდგომ პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი განიხილავს საჩივარს საქართველოს ადმინისტრაციული კოდექსის საფუძველზე (საქართველოს ადმინისტრაციული კოდექსის მიხედვით საჩივრის განხილვის ვადა არის 30 დღე). განმცხადებელს გადაწყვეტილება უნდა ეცნობოს მაქსიმუმ 30 დღეში.

საბოლოო გადაწყვეტილება მომჩივანს უნდა ეცნობოს წერილობითი ფორმით. იმ შემთხვევაში თუ მომჩივანი არ ეთანხმება პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი ის გადაწყვეტილებას, მას შეუძლია მიმართოს განსჯად სასამართლოს (რაიონულ სასამართლოს)

ცხრილი - საჩივრის გადასინჯვის კომისიის შემადგენლობა პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი დონეზე

- 1) პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი – ის წარმომადგენელი წევრი - კომისიის თავმჯდომარე;
- 2) ნებართვის გაცემის დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე;
- 3) ნებართვის გაცემის დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 4) იურიდიული დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 5) განსახლების დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 6) საერთაშორისო პროექტების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი - კომისიის წევრი;
- 7) ტექნიკური ზედამხედველობისა და საერთაშორისო პროექტების დაგეგმვის დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 8) განსახლებისა და სოციალური საკითხების კონსულტანტი - კომისიის წევრი;
- 9) საერთაშორისო პროექტების გარემოსდაცვითი კოორდინატორი - კომისიის წევრი.

საჩივრის დახურვა

საჩივარი მაშინ ჩაითვლება დაკმაყოფილებულად ან დახურულად, თუ ორივე მხარე მიაღწევს შეთანხმებას, და ეს შეთანხმება განხორციელდება პრაქტიკაში. მიღწეული შეთანხმების პრაქტიკაში განხორციელების ვადა დამოკიდებულია შესასრულებელი სამუშაოს ბუნებაზე. თუმცა გადაწყვეტილების აღსრულება უნდა დაიწყოს საჩივრის შეტანიდან ერთი თვის ვადაში და გაკონტროლდეს, რომ მოხდეს აღნიშნული გადაწყვეტილების შესრულება ბოლომდე. როგორც კი გადაწყვეტილების აღსრულება მოხდება, მხარეები (პროექტის წარმომადგენელი და მომჩივანი) ხელს აწერს დოკუმენტს, რომელშიც მომჩივანი ადასტურებს, რომ საჩივარი დაიხურა. ეს დოკუმენტი დაარქივდება პროექტის საჩივრების მონაცემთა ბაზაში.

რიგ შემთხვევებში შესაძლოა საჩივარი დაიხუროს მაშინაც, როდესაც მომჩივანი არ ეთანხმება მიღებულ გადაწყვეტილებას. ამის წინაპირობა შეიძლება იყოს შემთხვევა, როდესაც მომჩივანი ვერ ასაბუთებს საჩივარში მითითებულ ფაქტებს, სპეკულიანტობს ან თადლითობს. ასეთ სიტუაციაში, პროექტის წარმომადგენელი ასაბუთებს და ადოკუმენტირებს საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის მიზეზებს და ცდილობს მომჩივანი გაარკვიოს სიტუაციაში და მიაწოდოს ყველა ინფორმაცია. პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი არ დახურავს საჩივრებს კურსური მიმოხილვის საფუძველზე და მათ საჩივრების ჩანაწერში, თუ მომჩივანს არ ეცნობება და არ ჰქონდა შესაძლებლობა მიეწოდებინა დამატებითი ინფორმაცია ან მტკიცებულება.

საჩივრების განხილვის ჩანაწერები და დოკუმენტაცია

პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი, საამისოდ სპეციალურად განსაზღვრული პირის მეშვეობით, აწარმოებს საჩივრის განხილვის ჩანაწერებს. მონაცემთა ბაზაში მიეთითება შემდეგი ინფორმაცია: მომჩივნის სტატუსი, იყო ის ფიზიკური თუ იურიდიული პირი; საჩივრის თარიღი და ხასიათი; შენიშვნები; მიღებული გადაწყვეტილებები და განსახორციელებელი ქმედებები, რომელიც მიღებულია კომპანიის ან სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ; საბოლოო შედეგი; და ინფორმაცია, როგორ და როდის გადაეცა ეს გადაწყვეტილება განმცხადებელს.

ზედამხედველი და სამშენებლო კომპანიები უზრუნველყოფენ ინფორმაციას საჩივრების მართვის შესახებ, რადგან ისინი აწარმოებენ ყოველთვიურ ანგარიშებს. იქმნება ანგარიშები და ტარდება მონიტორინგები, ყოველ ექვს თვემ ერთხელ. ასევე დგება წლიური ანგარიში, რომელიც უნდა იყოს საჯარო და ხელმისაწვდომი ნებისმიერი პირისთვის.

დასაქმებულთა საჩივრის განხილვის მექანიზმი

კონტრაქტორმა უნდა განსაზღვროს საჩივრის განხილვის მექანიზმი თანამშრომლებისათვის, პროექტის განხორციელების ვადით. დასაქმებულებს ეყოლება მათი წარმომადგენლები და შეიქმნება შრომის უსაფრთხოების კომიტეტი. დასაქმებულს შეუძლია საჩივრისთვის მიმართოს დასაქმებულთა წარმომადგენელს, რომელიც არის მისი არჩეული ან შეუძლია გამოიყენოს საჩივრის ფორმა, რომელსაც შეავსებს და ჩააგდებს საჩივრის ყუთში. ასეთი საჩივრის ყუთები განთავსებულია მნიშვნელოვან სამშენებლო ადგილებში (ოფისებსა და სასაბალოებში). არ შეიძლება დასაქმებულის შევიწროება ან დაჯარიმება, საჩივრის შეტანის გამო.

ასევე დაუშვებელია შრომის უსაფრთხოების კომიტეტის წევრების შევიწროება ან დაჯარიმე მათზე დაკისრებული ფუნქციების შესრულების გამო, ან დახარჯული დროისთვის, რაც მოხმარდა შრომის უსაფრთხოების კომიტეტის წევრის ფუნქციის სათანადო განხორციელებას. ყველა დასაქმებულის საჩივარი რეგისტრირდება დასაქმებულთა საჩივრების მონაცემთა ბაზაში და კონტროლდება კონტრაქტორის HR მენეჯერის მიერ. დასაქმებულთა საჩივრების განხილვა მოხდება შრომის უსაფრთხოების კომიტეტის სხდომაზე. თითოეული დასაქმებულისთვის გაიმართება ცალკე სხდომა. კონტრაქტორის HSE საიტის მენეჯერი საჩივრის განხილვის დოკუმენტებსა, მიღებულ გადაწყვეტილებასა და დასაქმებულთა თანხმობებს უგზავნის დასაქმებულებს. დასაქმებულთა საჩივრის განხილვის მექანიზმს პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი ყოველკვირეულად გააკონტროლებს, დეტალურად შეისწავლის დასაქმებულთა საჩივრების ბუნებას, რაოდენობასა და მიღებულ გადაწყვეტილებებს. ეს ინფორმაცია აისახება კონტრაქტორის ყოველთვიური E&S ანგარიშებში. პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი გუნდი აერთიანებს დასაქმებულთა საჩივრების რეესტრს პროექტის საჩივრების მართვის სისტემაში.

თუ დასაქმებულებთან არსებობს კოლექტიური შეთანხმება, რომელიც არეგულირებს საჩივრის განხილვის მექანიზმს, მაშინ ეს მექანიზმი უნდა შეესაბამებოდეს პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის მიერ განსაზღვრულ მექანიზმს, რომელიც აღწერილია ამ დოკუმენტში.

პროექტის დაგეგმვისა და ონტორინგის განყოფილების პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი საკონტაქტო ინფორმაცია

პროექტის მიერ საჩივრების მართვასთან და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარის ჩართულობის საქმიანობასთან საკონტაქტო პირი არის პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერის მოადგილე:

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გიორგი კალანდაძე
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	g.kalandadze@mepa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+591518888

პროექტის შესახებ ინფორმაცია და სამომავლო ჩართულობის პროგრამები ხელმისაწვდომი იქნება პროექტის ვებსაიტზე და განთავსდება პროექტის ზონის სოფლებში განთავსებულ ინფორმაციულ დაფებზე. ინფორმაცია შეგიძლიათ მიიღოთ საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცრებისგან.

გარდა ამისა, ეროვნული და საერთაშორისო დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობის შესახებ ინფორმაციის მისაღებად და პროექტის ეკოლოგიური და სოციალური შესრულების შესახებ ინფორმაციის მისაღებად, არასამთავრობო ორგანიზაციებს, სამოქალაქო საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და მედიას მოუწოდებენ დაუკავშირდნენ თბილისში პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ის კომუნიკაციებს:

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	ES სპეციალისტი - კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	Sophiko1@hotmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+599270049

გარდა პროექტის მენეჯერის მოადგილისა და ES სპეციალისტისა, საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი განუმარტავს ადგილობრივ თემებსა თუ პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი ოფისის საჩივრის შეტანის შესაძლებლობებსა და გზებს, თითოეულ დაზარალებულ სოფლებში ორგანიზებულ შეხვედრებზე. ოფიცრის საკონტაქტო ინფორმაცია შემდეგია:

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი

აღწერილობა	ზედა რუს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	d.karkarashvili@mepa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+599 509310

საჩივრების წარდგენის ფორმა

პრეტენზიების და საჩივრების წარდგენის ფორმა	
სახელი, გვარი	
საკონტაქტო ინფორმაცია გთხოვთ, მიუთითოთ კომუნიკაციის სასურველი საშუალებები (ფოსტა, ტელეფონი, ელ.ფოსტა)	☐ ფოსტა: გთხოვთ, მიუთითოთ საფოსტო მისამართი: _____ _____ ☐ ტელეფონი: _____ ☐ ელ.ფოსტა: _____
კომუნიკაციისთვის სასურველი ენა	☐ ქართული ☐ ინგლისური ☐ რუსული
აღწერეთ საჩივარი / პრეტენზია:	რის შესახებ არის პრეტენზია? რა არის პრეტენზია?
მოლაპარაკების თარიღი:	მოლაპარაკების რეზოლუცია:
რა არის თქვენი სარჩელის საფუძველი?	
ხელმოწერა: _____ თარიღი: _____	

ნაწილი 2: გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების შემარბილებელი გეგმა

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
წინა-სამშენებლო	დინტერესებული მხარეების შეტყობინება	დაბრკოლებები ადგილობრივი თემებისთვის	<ul style="list-style-type: none"> - აცნობეთ საზოგადოებას მომავალი სამუშაოების შესახებ, ბეჭდური და ელექტრონული მედიის გამოყენებით, ხოლო ზემოქმედების არეალში მდებარე სოფლების საჯარო ადგილებში განათავსეთ შეტყობინებები. - სქემაზე დაიტანეთ ფიზიკური სამუშაოები გრაფიკის სახით ისე, რომ სეზონის განმავლობაში არ მოხდეს სარწყავი მომსახურების მიწოდების შეფერხება. თუ ზოგიერთი შეფერხების თავიდან აცილება შეუძლებელია, აცნობეთ წყლის მომხმარებლებს შეფერხებების დროისა და ხანგრძლივობის შესახებ. 	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი
წინა-სამშენებლო	მშრომელების შერჩევა და ტრენინგი	დავები კონტრაქტორსა და მუშებს შორის შრომითი პირობების შესახებ მუშაკთა ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაზიანება(ხელყოფა)	<ul style="list-style-type: none"> - შეძლებისდაგვარად მოახდინეთ თანამშრომლების სამსახურში აყვანა ადგილობრივი თემების არაკვალიფიციური ან ნახევრად გამოცდილი მუშაკებისაგან და მოახდინეთ ტრენინგების ჩატარება, რამდენადაც ეს შესაძლებელია მათი უნარების გასაზრდელად. - შეადგინეთ წერილობითი კონტრაქტები ყველა დასაქმებულთან და პერსონალთან, რომლებიც დასაქმებულნი იქნებიან ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად. - შეიმუშავეთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების გეგმა „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის (№4283-IIIს 19/02/2019), „დაზღვევის შესახებ“ საქართველოს კანონისა (№ 690 02/05/1997) და "სახანძრო უსაფრთხოების წესებისა და პირობების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე" საქართველოს მთავრობის დადგენილების (№ 370 23/07/2015) პრინციპების შესაბამისად და მიიღეთ დასტური პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი-ისგან. - შეიმუშავეთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების გეგმა. ჩაატარეთ ტრენინგები მუშებისთვის უსაფრთხოების წესების გასაცნობად, რომელიც უნდა დაიცვან სამუშაო ადგილზე. - მიაწოდეთ შესაბამისი პერსონალური დამცავი საშუალებები ყველა მუშაკს და ახსენით მათი გამოყენების სავალდებულო ხასიათი. 	- კონტრაქტორი
წინა-სამშენებლო	განსახლების გეგმის განხორციელება	დაზარალებული თემების პირადი საკუთრებისა და მომხმარებლის უფლებების დარღვევა	<ul style="list-style-type: none"> - მსოფლიო ბანკის მიერ დამტკიცებული განსახლების სამოქმედო გეგმის (RAP) განხორციელება სამუშაო ადგილისთვის კონტრაქტორის მობილიზაციამდე. - მოამზადეთ და წარუდგინეთ RAP-ის დასრულების ანგარიში მსოფლიო ბანკს დასამტკიცებლად. - ოფიციალური შეტყობინება მიაწოდეთ კონტრაქტორს სამშენებლო მოედნის გამოყენების შესახებ, RAP-ის დამტკიცებისთანავე. 	-პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
წინა-სამშენებლო	სამუშაო ბანაკების შექმნა	ეკოლოგიურად და სოციალურად მგრძობიარე რევეტორების დაზიანება	- პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი– სა და მუნიციპალიტეტის ხელისუფლებასთან კოორდინაციით შეარჩიეთ მუშაკთა ბანაკისთვის ისეთი ადგილები, რომ არ დაზიანდეს გარემო და სოციალურად მნიშვნელოვანი ობიექტები (მაგ: მოშორებით უნდა იყოს წყლის წყაროებიდან , ჭაობებიდან, დასახლებული პუნქტებიდან და ა.შ.).	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	ნიადაგის სამუშაოები	<ul style="list-style-type: none"> - ჰუმუსოვანი ნიადაგის ხარისხის გაუარესება ან დაკარგვა - საფრთხე ცუდად გატანილი მიწის გამო - გარემოს ზიანი ცუდად გატანილი ჭარბი მასალისგან - ადამიანების და ცხოველების ჩავარდნა ღია/ამოთხრილ თხრილებში - ლანდშაფტის ესთეტიკური დაზიანება 	<ul style="list-style-type: none"> - არ მოხდეს ნიადაგის ჰუმუსოვანი ფენის და ქვენიადაგის არევა. - დაასახელებეთ სპეციფიკური ადგილები სამშენებლო მოედანზე ჰუმუსოვანი ნიადაგის და ქვენიადაგის დროებით შესანახად, ისე, რომ მოცემული გროვები არ ზღუდავდნენ მისასვლელს, სტაბილურები იყვნენ და არ აბინძურებენ ზედაპირული წყლის ობიექტებს ეროზიით. - შეინარჩუნეთ ქვენიადაგის დასაწყობების სიმაღლე 6 მეტრზე ქვემოთ. - შეინარჩუნეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგის დასაწყობების სიმაღლე 2 მეტრზე ქვემოთ. - გამოიყენეთ ქვენიადაგი უკუყრილისთვის მოთხოვნისამებრ და გაიტანეთ ჭარბი გუნტი ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ წერილობითი ფორმით შეთანხმებულ განსაზღვრულ ადგილებზე. - დაფარეთ ღია თხრილები, რათა დაიცვათ ადამიანები და ცხოველები ჩავარდნისგან. შეავსეთ ღია თხრილები, როგორც კი ეს შესაძლებელი გახდება. - მიმოვანტეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგი სამშენებლო მოედანზე მიწის სამუშაოების დასრულებისთანავე სამშენებლო მოედნის აღსადგენად. აკრძალეთ ნიადაგის ალტერნატიული გამოყენება. 	<ul style="list-style-type: none"> - კონტრაქტორი - მუნიციპალური თვითმმართველობა
მშენებლობა	შემთხვევითი არქეოლოგიური აღმოჩენები	ისტორიული არტეფაქტების დაკარგვა ან დაზიანება	<ul style="list-style-type: none"> - კონტრაქტორმა უნდა შეაჩეროს ყველა ფიზიკური საქმიანობა შემთხვევითი არქეოლოგიური აღმოჩენისთანავე და დაუყოვნებლივ აცნობოს ტექნიკურ ხელმძღვანელს და პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი- ს. - პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი ოფიციალურად აცნობებს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს (NACHP) შემთხვევითი აღმოჩენის შესახებ და მოიძიებს წერილობით კომუნიკაციას შემდგომ ნაბიჯებთან და მოქმედებებთან დაკავშირებით - კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულმა სააგენტომ NACHP-მა უნდა გაუწიოს ხელმძღვანელობა პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი– ს და დაუყოვნებლივ მიიღოს მოქმედებები, რომლებიც საჭიროა არტეფაქტების ამოსაღებად. სარწყავი სქემის გასხვისების ზოლიდან მოახდინოს სამშენებლო მოედნის კონსერვაცია, ან მოითხოვოს სარწყავი სქემის მოცემული მონაკვეთის ხელახალი მარშრუტი. - NACHP წერილობით შეატყობინებს პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი- ს სამშენებლო მოედანზე საქმიანობის დასრულების და სამუშაოების განახლების შესახებ. - პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი ოფიციალურ შეტყობინებით აცნობებს კონტრაქტორს სამუშაოების განახლების შესახებ. 	<ul style="list-style-type: none"> - პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი - კონტრაქტორი - NACHP

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
მშენებლობა	მცენარეული საფარისგან გაწმენდა	ჭარბი გავლენა მცენარეულ საფარზე	<ul style="list-style-type: none"> - ჩაატარეთ საქმიანობის დერეფნის წინასამშენებლო კვლევა, რათა დადგინდეს გასხვისების ზოლში ხის მოჭრის ზუსტი საჭიროება. - ხის მოჭრის საჭიროების შემთხვევაში, მიიღეთ ოფიციალური ნებართვა მუნიციპალური ორგანოსგან; - შეაგროვეთ მოჭრილი ხეები დანიშნულ ადგილას, სასურველია საფარის ქვეშ; - მოჭრილი ხეებიდან ხე-ტყის მასალა გადაეცემა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს; ხის ჭრის შედეგად წარმოქმნილი სხვა ორგანული ნარჩენების ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოს, მოსახლეობისთვის შეშად დასარიგებლად. 	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	სამშენებლო მანქანებისა და დანადგარების ექსპლუატაცია	<ul style="list-style-type: none"> - გამონაბოლქვი - მტვრის წარმოქმნა - ხმაურის წარმოქმნა და ვიბრაცია - გარემოს დაბინძურება ექსპლუატაციის და/ან ნავთობისა და საპოხი მასალების შემთხვევითი დაღვრის შედეგად 	<ul style="list-style-type: none"> - აკონტროლეთ მტვრის წარმოქმნა სატრანსპორტო საშუალების მოძრაობის შედეგად. საჭიროების შემთხვევაში მორწყეთ გზები. - შეინარჩუნეთ ყველა სამშენებლო მანქანა-დანადგარები ტექნიკურად გამართულ მდგომარეობაში, რათა თავიდან აიცილოთ გადაჭარბებული ხმაური და გამონაბოლქვი. - როდესაც, არ იყენებთ დანადგარებს, დარწმუნდით რომ ძრავები გამორთულია ან მუშაობს მინიმალური დატვირთვით. ასევე, უზრუნველყავით მანქანების დაბალი სიჩქარით მოძრაობა, გამონაბოლქვის შემცირების მიზნით. დასახლებებში დაადგინეთ სიჩქარის ზღვარი 30-40 კმ/სთ. დაფარეთ სატრანსპორტო საშუალებების საბარგულები ნარჩენებისა და სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირების დროს. - მოახდინეთ სატრანსპორტო საშუალებების მოვლა და შეკეთება სერვის ცენტრებში ან დანიშნულ ადგილებში ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან დაშორებით. ავტომობილების საწვავით შევსება განახორციელეთ მომსახურების ცენტრებში. თუ საწვავით შევსება მომსახურების ცენტრებში შეუძლებელია, მოახდინეთ უზრუნველყოფა უჟონავი ზედაპირით და გადასალვრელი ადგილებით. 	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	სამშენებლო ზანაკების ექსპლუატაცია	<ul style="list-style-type: none"> - ფართობის დაბინძურება საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით - ზედაპირული / მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება თხევადი გამონადენებით 	<ul style="list-style-type: none"> - განახორციელეთ ადგილის რეგულარული მოვლა და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების განაწილება სპეციალურად განსაზღვრულ კონტეინერებში, რომლებიც რეგულარულად გაიწმინდება მუნიციპალური ნარჩენების სატვირთო მანქანებით. - უზრუნველყავით, რომ სამშენებლო კომპანია ჩამოაყალიბებს საკანალიზაციო ორმოებს, რომლებიც რეგულარულად გაიწმინდება ჩამდინარე წყლების სატვირთო მანქანებით და კანალიზაციის საშუალებით უახლოეს ინფრასტრუქტურულ სისტემაში გადაიღვრება 	<ul style="list-style-type: none"> - კონტრაქტორი - ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
მშენებლობა	არასახიფათო სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა	<ul style="list-style-type: none"> - გარემოს დაზიანდება სამშენებლო ნარჩენებით - ლანდშაფტის და ზედაპირული წყლის ობიექტების დაზიანება არასწორად გადაყრილი ჭარბი მასალებისგან 	<ul style="list-style-type: none"> - შეამცირეთ წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა. - განაცალკევეთ ნარჩენები: <ul style="list-style-type: none"> • განაცალკევეთ მრავალჯერადი გამოყენების და გადამუშავებადი ნარჩენები. ხელახლა გამოიყენეთ ნარჩენები, შეძლებისდაგვარად, გარდა აზბესტის შემცველი ფრაქციისა. გადაეცით გადამუშავებადი ნარჩენები (მაგ. ქაღალდი, პლასტმასი, ლითონები) შემგროვებელ / გადამამუშავებელ კომპანიებს • შეაგროვეთ საყოფაცხოვრებო ნარჩენები განცალკევებით მუნიციპალური მომსახურების მიმწოდებლის მიერ გასატანად. • შეაგროვეთ სამშენებლო ნარჩენები დროებით შესანახად დანიშნულ ადგილებში და გადაიტანეთ ისინი ოფიციალურ სანიტარულ ნაგავსაყრელებზე ან ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან წინასწარ შეთანხმებულ ადგილებზე, რაც დამოკიდებულია შემადგენლობასა და მოცულობაზე - მოერიდეთ ნარჩენების ზედმეტი მოცულობის დაგროვებას სამშენებლო მოედანზე. - განახორციელეთ მუშებისა და პერსონალის ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების განადგურების დადგენილი წესების შესახებ. ნარჩენების გადამუშავების სწორი პრაქტიკის დანერგვა მოახდინეთ პერსონალში. 	<ul style="list-style-type: none"> - კონტრაქტორი
მშენებლობა	საშიში სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა	<ul style="list-style-type: none"> - მუშების ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე ზიანის მიყენება ნარჩენების გადამუშავებისას - გავლენის ზონაში მყოფი თემების უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაზიანება - გარემოზე ზიანის მიყენება სახიფათო ნარჩენებით დაზიანებების შედეგად 	<ul style="list-style-type: none"> - მოახდინეთ აზბესტის შემცველი მასალების შესაბამისი დამამუშავებელი პერსონალის უზრუნველყოფა დამცავი აღჭურვილობით და მისი ადეკვატური გამოყენება. - შეინარჩუნეთ აზბესტის შემცველი მასალების დამამუშავებელი საჭირო რაოდენობის მუშები. ასწავლეთ მათ და შეინარჩუნეთ მათი მგრძობიარობა აზბესტის მართვის წესების მიმართ. - დანამეთ აზბესტის შემცველი მასალები, დამამუშავების დროს; თავიდან აიცილეთ ამ მასალის ზედმეტი ფრაგმენტაცია მტკრის გამომუშავების მინიმუმამდე შემცირების მიზნით. - შეფუთეთ და დალუქეთ აზბესტის შემცველი ნამსხვრევები მინიმუმ 200 მმ სისქის პოლიეთილენის ჩანთებში; შეფუთვაზე მიამაგრეთ გამაფრთხილებელი ეტიკეტები; შეინახეთ ჩანთები დროებით დაცულ წინასწარ განსაზღვრულ ადგილას სამუშაო ადგილზე. - უზრუნველყავით აზბესტის შემცველი ნარჩენების ჩანთების უსაფრთხო ტრანსპორტირება შეფუთვის მთლიანობის დაურღვევლად. აზბესტის შემცველი ნარჩენები განათავსეთ ოფიციალურ სანიტარულ ნაგავსაყრელებზე, საქართველოს 	<ul style="list-style-type: none"> - კონტრაქტორი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
			<p>მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიასთან გაფორმებული შეთანხმების საფუძველზე, საქართველოს რეგიონალური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროში.</p> <p>- სამშენებლო სამუშაოების დროს უსაფრთხოდ შეინახეთ ყველა სახის საწვავი, ზეთი, ბატარეები, საბურავები, ქიმიკატები და სხვა საშიში ნივთიერებები და გადაეცით ისინი ლიცენზირებულ კომპანიებს დეაქტივაციისა და დამუშავების მიზნით.</p>	
მშენებლობა	ხმაურის წარმოქმნა	<p>- არასასიამოვნო შემთხვევები ადგილობრივი თემებისთვის</p> <p>- მუშების ჯანმრთელობაზე გავლენა</p>	<p>- შეინარჩუნეთ მანქანები და ტექნიკა კარგ ტექნიკურ მდგომარეობაში, რათა თავიდან აიცილოთ არასაჭირო ხმაურის წარმოქმნა;</p> <p>- აკრძალეთ ღამის საათებში ხმაურის წარმოქმნელი სამუშაოების ჩატარება;</p> <p>- აკრძალეთ სამშენებლო მანქანების აჩქარება და დააწესეთ სათანადო სიჩქარის შეზღუდვები დასახლებების მიმდებარე ტერიტორიაზე მოძრაობისას.</p>	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	მუშა -ხელის მართვა	<p>- მუშების სამოქალაქო უფლებების დარღვევა</p> <p>- ტრავმა, ავადობა და სიკვდილიანობა სამუშაო ადგილზე</p>	<p>- დაიცავით მუშათა უფლებებს და ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნებს, რომლებიც ეხება სამუშაო ცვლების ხანგრძლივობას, მინიმალურ ხელფასს, მუშაკთა მინიმალურ ასაკს, ორგანიზაციის თავისუფლებას და დისკრიმინაციას.</p> <p>- სამუშაო ადგილებზე დანიშნეთ ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირი. სამუშაო ადგილზე დაადგინეთ უსაფრთხოების მკაფიო წესების და განსაზღვრეთ აღჭურვილობის/ტექნიკის უსაფრთხო მუშაობის ინსტრუქცია; დაუკავშირდით და აუხსენით ეს წესები და მითითებები მუშებს და განახორციელეთ მათი დაცვა ყველა პერსონალის მიერ.</p> <p>- აღჭურვით მუშაკები პირადი დამცავი ხელსაწყოებითა და უსაფრთხოების მოწყობილობებით. ხელსაწყოები და მოწყობილობები ადეკვატურად გამოიყენეთ.</p> <p>- რეგულარულად ჩატარეთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაცვის ტრენინგები პერსონალისთვის.</p> <p>- სამუშაო ადგილი უზრუნველყავით სველი წერტილებით (საპირფარეშოები და სარეცხი ადგილები), ცხელი და ცივი წყლით, საპნით და ხელსახოცებით. შესვენების დროს შექმენით სათანადო პირობები კვებისა და დასვენებისათვის.</p>	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	საზოგადოებასთან ურთიერთობა	<p>- უსიამოვნებები ადგილობრივი თემებისთვის</p> <p>- კონფლიქტები კონტრაქტორსა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის</p>	<p>პროექტის დაგეგმარებისა და მონიტორინგის განყოფილების პროექტის განმახრცილებელი ჯგუფი პასუხისმგებელია:</p> <p>- შექმნას საჩივრის განხილვის ეფექტური მექანიზმი, რომელიც სამშენებლო სამუშაოებით დაზარალებულებს საშუალებას მისცემს დასვან შეკითხვები და დააყენონ თავიანთი პრობლემური საკითხები.</p>	<p>- პროექტის განმახრცილებელი ჯგუფი</p> <p>- კონტრაქტორი</p>

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
			<p><u>კონტრაქტორი პასუხისმგებელია:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - დანიშნოს ადგილობრივი წარმომადგენელი, რომელიც უხელმძღვანელებს საჩივრებისა და მოთხოვნების მიღებას ადგილობრივი მოსახლეობისგან. - გაუწიოს კონსულტაცია ადგილობრივ თემებს, რათა განსაზღვროთ და პროაქტიულად წარმართოთ პოტენციური კონფლიქტები გარე მუშახელსა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის. - დაამონტაჟოს ბანერები კონტრაქტორის სახელით და საკონტაქტო ინფორმაციით სამუშაო ადგილების გარშემო / გასწვრივ თვალსაჩინო ადგილებში, რათა ადგილობრივ თემებს ჰქონდეთ საშუალება განაცხადონ პრეტენზია და კონტრაქტორს დაუსვან შეკითხვები. - ადგილობრივი თემები საქმის კურსში ჩააყენოს მოსალოდნელი დისკომფორტის შესახებ, რომლის წინაშეც შეიძლება აღმოჩნდნენ, მათ დასახლებებთან ახლოს გარე სამუშაო ძალის და შესასრულებელი სამუშაოების გამო. - მუშებს ცნობიერება აუმაღლოს ადგილობრივ მოსახლეობასთან ურთიერთობების საკითხებში. დაადგინოს საერთაშორისო პრაქტიკის შესაბამისი ქცევის წესები და მკაცრად აღსრულოს ის. საჭიროების შემთხვევაში მუშები თანამდებობიდან გაანთავისუფლოს და ადეკვატური მასშტაბის ფინანსური სახდელი დააკისროს. 	
მშენებლობა	სამუშაოები საცხოვრებელი ადგილის მახლობლად ან / და შიგნით	<ul style="list-style-type: none"> - დისკომფორტი ადგილობრივი თემებისთვის - კერძო საკუთრების სარგებლობის გამოყენების შეზღუდვა - კერძო საკუთრების დაზიანება 	<ul style="list-style-type: none"> - სამუშაოთა გრაფიკი არ უნდა ემთხვეოდეს სარწყავი სეზონს, რათა სარწყავი სამუშაოები არ შეფერხდეს, ან შეფერხება იყო მინიმალური. აცნობეთ ადგილობრივ მოსახლეობას მშენებლობისა და სამუშაო გრაფიკის შესახებ. - განსაზღვრულ ტერიტორიაზე შეიზღუდოს სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილება, მცენარეულობისა და ნიადაგის ზედმეტი დაზიანების თავიდან ასაცილებლად. ხმაურის წარმოქმნილი ტექნოლოგიები გამოიყენეთ მხოლოდ დილის 08.00 სთ-დან საღამოს -19.00სთ-მდე - ნუ განათავსებთ სამუშაო ბანაკებს დასახლებების მახლობლად. სწორად მოახდინეთ სამუშაო ადგილის მარკირება და ღობეების დაყენება. სამშენებლო მასალებისა და ნარჩენების დროებით შენახვისთვის გამოიყენეთ ტერიტორია ისე, რომ არ შეფერხდეს ტრანსპორტის მოძრაობა და ფეხით მოსიარულეთა თავისუფალი გადაადგილება - იმ შემთხვევაში თუ სამუშაოების განხორციელებისას საჭირო გახდა იმ ტერიტორიის ათვისება რაც მანამდე არ იყო გათვალისწინებული, დაუკავშირდით პროექტის განმახრცილებელი ჯგუფი-ს, რათა მან თავად განხორციელოს განსახლება. 	- კონტრაქტორი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
			აღნიშნული ტერიტორიით ისარგებლეთ მხოლოდ პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- ს სათანადო ნებართვის შემდგომ.	
მშენებლობა	სამშენებლო მოედნის აღდგენა	<ul style="list-style-type: none"> - გადაჭარბებული ზეგავლენა ლანდშაფტზე - გასხვისების ზოლის ნარჩენებით დაბინძურება, სამშენებლო ნარჩენებით და ქარბი მასალით 	<p>სამშენებლო საქმიანობის დასრულების შემდეგ, დარწმუნდით, რომ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ნარჩენები და ზედმეტი მასალები არ დარჩა ობიექტზე. - ყველა თხრილი შევსებულია, ჰუმუსოვანი ნიადაგი და გასხვისების ზოლი აღდგენილია ბუნებრივ მდგომარეობამდე. - მისასვლელი გზები გარემონტებულია წინა- სამშენებლო ან უკეთეს მდგომარეობამდე. - ღობეების, მილების ან ადგილობრივი მაცხოვრებლების ნებისმიერი სხვა კერძო საკუთრების ნებისმიერი შემთხვევითი დაზიანება სრულად ანაზღაურებულია ან აღდგენილია უკეტესი მდგომარეობი. 	- კონტრაქტორი
ექსპლუატაცია	სარწყავი მომსახურების მიწოდება წყლის მომხმარებლებისთვის	<ul style="list-style-type: none"> - ნიადაგის ეროზია და ამლაშება ველების გადაჭარბებული / არასწორი მორწყვისგან - წყლის დაკარგვა, წყალდიდობა და წყლის ჩახერგვა გასხვისების ზოლის გასწვრივ ფართობებზე, არხების და ჰიდრავლიკური ნაგებობების ცუდი მუშაობისა და მოვლა-შენახვის გამო 	<ul style="list-style-type: none"> - განახორციელეთ ცნობიერების ამაღლების კამპანია, რომლის მიზანია სარწყავი წყლის მომხმარებლებში დამკვიდრდეს სათანადო და რაციონალური მორწყვის პრაქტიკა. - სათანადოდ შეასრულეთ რუტინული და გადაუდებელი სარემონტო სამუშაოები სარწყავ სქემაზე, რათა არ მოხდეს მისი გაუმართავი ფუნქციონირება 	- სარწყავი სისტემის ოპერატორი
ექსპლუატაცია	სარწყავი სქემის მომხმარებლების მიერ პესტიციდების გამოყენება	<ul style="list-style-type: none"> - გარემოს დაბინძურება და ზიანის მიყენება საზოგადოების ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, პესტიციდების არასათანადო გამოყენებისა და შეფუთვების არასწორი გატანისგან - ფერმერული პროდუქციის ცუდი ხარისხი პესტიციდების გადაჭარბებული და არასათანადო გამოყენების გამო 	<ul style="list-style-type: none"> - განახორციელოს ცნობიერების ამაღლების კამპანია, რომელიც მიზნად ისახავს სარწყავი წყლის მომხმარებლებს შორის დამკვიდრდეს პესტიციდების უსაფრთხო და რაციონალური გამოყენებისა და მავნებლების ინტეგრირებული მართვის პოპულარიზაციის პრაქტიკა. 	- სარწყავი სისტემის ოპერატორი

ნაწილი 3: გარემოსდაცვითი და სოციალური მონიტორინგის გეგმა

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
მშენებლობის ფაზა						
სამშენებლო მასალებით მომარაგება	სამშენებლო მასალების შექმნა ოფიციალურად რეგისტრირებული მომწოდებლებიდან	კონტრაქტორის სამუშაო ბანაკი	დოკუმენტების, ეტიკეტების და ხარისხის გადამოწმება	განმეორებადი	ინფრასტრუქტურის ტექნიკური საიმედოობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი
სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირება მშენებლობის ეტაპზე; სამშენებლო ტექნიკის მოძრაობა	მანქანებისა და ტექნიკის ტექნიკური მდგომარეობა; სატვირთო მანქანების შეზღუდვა და დაცვა მასალის დაფარვით; დადგენილი საათების და ტრანსპორტირების მარშრუტების დაცვა	ტრანსპორტირების მარშრუტები	ვიზუალური შემოწმება	გაუფრთხილებელი შემოწმებები სამუშაო საათებში და მის ფარგლებს გარეთ	ნიადაგისა და ჰაერის დაბინძურების შეზღუდვა გამონაბოლქვისგან; შეზღუდეთ ხმაურისა და ვიბრაციის შედეგად გამოწვეული დისკომფორტი ადგილობრივი მოსახლეობისთვის შემცირდეს სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების შეფერხება.	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი
სამშენებლო აღჭურვილობის და მანქანების ექსპლუატაცია	აღჭურვილობისა და მანქანების ტექნიკური მდგომარეობა აღჭურვილობისა და მანქანების ექსპლუატაციის პრაქტიკა	სამშენებლო მოედნები	ვიზუალური შემოწმება	ყოველდღიური	შეამცირეთ ჰაერისა და ნიადაგის დაბინძურება ძრავების გათიშული სვლის რეჟიმში მუშაობისგან, გადაჭარბებული გამონაბოლქვიდან და ნავთობპროდუქტების გაჟონვისგან; მოერიდეთ დიდი ხმაურის წარმოქმნას	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სამშენებლო მანქანების და დანადგარების მომსახურება	<p>სატრანსპორტო საშუალებების და მანქანების რეცხვა სამშენებლო ადგილის გარე ადგილზე, წყლის ობიექტებიდან დაშორებით;</p> <p>მანქანებისა და აპარატების უზრუნველყოფას ზეთებითა და საპოხი მასალებით მომსახურების ცენტრებში ან სპეციალურად მოწყობილ ადგილებში სამშენებლო ობიექტზე.</p> <p>მომსახურების ადგილმდებარეობის ტექნიკური ადეკვატურობა:</p> <ul style="list-style-type: none"> • მყარი, საიზოლაციო იატაკი ან შემწოვი ფენა (ქვიშა, ხრეში, მემბრანა), • დამცავი ბარიერები, რომლებიც საკმარის სივრცეს უზრუნველყოფენ, მაქსიმალურზე მეტი რაოდენობის საწვავის მოსათავსებლად. • საგანგებო ხანძარსაწინააღმდეგო ნაკრები; სალექარი ავტოსადგომზე. 	სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი	ვიზუალური შემოწმება	მანქანების ექსპლუატაციის მთელი პერიოდი	<p>ნავთობპროდუქტებისგან მიწისა და წყლის დაბინძურების თავიდან აცილება მანქანებისა და ტექნიკის მომსახურების გამო;</p> <p>სახანძრო საგანგებო მოქმედებისთვის მზადყოფნა დაუყოვნებლივ მოახდინონ ხანძრის წყაროს ლოკალიზება და მატერიალური ზიანის შემცირება.</p>	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ნიადაგის სამუშაოები	<ul style="list-style-type: none"> - არ მოხდეს ნიადაგის ჰუმუსოვანი ფენის და ქვენიადაგის არევა. - დაასახელებს სპეციფიკური ადგილები სამშენებლო მოედანზე ჰუმუსოვანი ნიადაგის და ქვენიადაგის დროებითი შესანახად, ისე, რომ მოცემული გროვები არ ზღუდავდნენ მისასვლელ გზას, სტაბილურები იყვნენ და არ აზინძურებდნენ ზედაპირული წყლის ობიექტებს ეროზიით. - ქვენიადაგის დასაწყობების სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს 6 მეტრს - ჰუმუსოვანი ნიადაგის დასაწყობების სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს 2 მეტრს - ქვენიადაგი უკუყრილისთვის და ჭარბი ქვენიადაგი გაიტანეთ ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ წერილობით დადგენილ ადგილებზე - თხრილების დროული გადახურვა - მიმოფანტეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგი სამშენებლო მოედანზე მიწის სამუშაოების დასრულებისთანავე სამშენებლო მოედნის აღსადგენად. აკრძალეთ ნიადაგის ალტერნატიული გამოყენება 	სამშენებლო მოედნები	ვიზუალური შემოწმება	მიწის სამუშაოების პროცესში	<ul style="list-style-type: none"> - თავი აარიდეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგის ხარისხის გაუარესებას ან დაკარგვას - არ მოხდეს ადამიანის ჯანმრთელობის ან გარემოს დაზიანება ცუდად გატანილი/დასაწყობებული მიწის გამო - შეაჩერეთ ადამიანების და ცხოველების ჩავარდნა ღია თხრილებში - ლანდაშაფტის დაზიანება 	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
შემთხვევითი არექოლოგიური აღმოჩენები	<p>სავარაუდო კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენის შემთხვევაში ჩერდება სამშენებლო სამუშაოები, მანამ სანამ პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი არ მიიღებს ოფიციალურ გადაწყვეტილებას სამუშაოების გაგრძელების შესახებ</p> <p>კომუნიკაცია კონტრაქტორსა და პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი- ს, PMD- ს და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს (NACHP) შორის შესაძლო შეხვედრისა და შემდგომი ქმედებების შესახებ სავარაუდო კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენის შემთხვევაში;</p> <p>არავითარი ზიანის მიყენება ისტორიული არტეფაქტებისთვის</p>	საექსკავაციო სამუშაოების ადგილები	დოკუმენტების შემოწმება	სავარაუდო კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენისას	მოერიდეთ ისტორიული არტეფაქტების დაკარგვას ან დაზიანებას	<p>პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი;</p> <p>NACHP</p>
მცენარეული საფარისგან გაწმენდა	<p>მცენარეული საფარის გაწმენდის დაწყებამდე ჩატარებული საქმიანობის დერეფნის წინა სამშენებლო კვლევა;</p> <p>ადგილობრივი ხელისუფლებისგან ოფიციალური ნებართვა ზე-ტყის ჭრისათვის ;</p> <p>ხეების დასაწყობება ხდება მითითებულ ადგილას, სასურველია საფარქვეშ;</p> <p>დოკუმენტები ხე-ტყის გადატანაზე და შემდგომი სარგებლობისათვის.</p>	სამშენებლო მოედნები	ვიზუალური შემოწმება	მცენარეული საფარისგან გაწმენდის სამუშაოების დროს	მოერიდეთ მცენარეულ საფარზე გადაჭარბებულ ზემოქმედებას	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ბუნებრივი სამშენებლო მასალების ძიება	<p>არსებული მიმწოდებლებისგან მასალების შეძენა, თუ ეს შესაძლებელია;</p> <p>მოპოვების ლიცენზიის არსებობა და ლიცენზიის პირობების მკაცრი დაცვა;</p> <p>წყლის ნაკადის გარედან მდინარის ხრეშის და ქვიშის ექსკავაცია;</p> <p>ხრეშის დამცავი ზარიერების მოწყობა გათხრების ადგილსა და წყლის ნაკადს შორის; მანქანა-დანადგარებით წყლის ნაკადის შეტანის აკრძალვა;</p> <p>ექსკავაციის ადგილების დემარკაცია და შემოღობვა;</p> <p>კარიერების სამუშაო სექტორების აღდგენა ლანდშაფტთან ჰარმონიზებით, მცენარეული საფარის ბუნებრივი რეგენერაციის გზით, ან / და გამწვანების / დარგვის გზით.</p>	კარიერები	საბუთების შემოწმება; ვიზუალური შემოწმება	ბუნებრივი სამშენებლო მასალების მოპოვების დროს	<p>ფერდობების ეროზიის და ეკოსისტემების და ლანდშაფტების დეგრადაციის შეზღუდვა;</p> <p>მდინარის ნაპირების ეროზიის, შექონილი ნაწილაკებით წყლის დაბინძურების და წყალში სიცოცხლის დარღვევის შეზღუდვა;</p> <p>პირუტყვის და მოსახლეობის დაცვა და ზიანებისგან.</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალი სსიპ წიაღის ეროვნული სააგენტო</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა	<p>სამშენებლო ნარჩენებისგან მრავალჯერადი გამოყენების ელემენტების განცალკევება და ნარჩენების ხელახლა გამოყენება, შეძლებისდაგვარად;</p> <p>გადასამუშავებული ელემენტების განცალკევება სამშენებლო ნარჩენებიდან და გადაცემა შემგროვებელი ან გადამამუშავებელი კომპანიებისათვის;</p> <p>სპეციალური ტერიტორიის გამოყოფა სამშენებლო ნარჩენების დროებით ადგილზე შესანახად; ნარჩენების ჭარბი რაოდენობით დაგროვება ადგილზე არ შეიძლება;</p> <p>სამშენებლო ნარჩენების მუდმივი გატანა ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან წერილობითი მითითებების სახით და საჭიროების შემთხვევაში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დასკვნების საფუძველზე; ნარჩენების გატანა ექსკლუზიურად ავტორიზირებულ ადგილებში.</p>	<p>სამშენებლო მოედნები;</p> <p>სამუშაო ბანაკი;</p> <p>ნარჩენების გატანის ადგილები;</p> <p>სამუშაო ადგილები და ნარჩენების გატანის ადგილები</p>	<p>საბუთების შემოწმება;</p> <p>ვიზუალური შემოწმება</p>	განმეორებადი	თავიდან აიცილეთ სამშენებლო მოედნის და მიმდებარე ტერიტორიის დაბინძურება ნარჩენებით	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი</p>
საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წარმოქმნა	კონტეინერების განთავსება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებისთვის სამშენებლო ადგილებში და სამუშაო ბანაკში;	სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი	ვიზუალური შემოწმება	განმეორებადი	თავიდან აიცილეთ დანაგვიანება; მოერიდეთ ნიადაგისა და წყლის დაბინძურებას	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
	ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთან ხელშეკრულების გაფორმება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რეგულარულად გატანის შესახებ.					
სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა	<p>სახიფათო ნარჩენებისგან პირადი დამცავი აღჭურვილობით მუშაკთა უზრუნველყოფა და მათი ადეკვატური გამოყენება;</p> <p>აზბესტის შემცველი ნარჩენების წყლით დანაშა და ფრაგმენტაცია მხოლოდ აუცილებელ შემთხვევებში;</p> <p>აზბესტის შემცველი ნარჩენების შეფუთვა, როგორც დადგენილია; შეფუთული ნარჩენების შენახვა დანიშნულ და დაცულ ადგილას და უსაფრთხო ტრანსპორტირება მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის სანიტარული ნაგავსაყრელისკენ;</p> <p>აზბესტის შემცველი ნარჩენების ხელახალი გამოყენება არ შეიძლება</p> <p>გამოყენებული საბურავების, ბატარეების, ფილტრების, გამოყენებული და ნარჩენი ნავთობპროდუქტების შეგროვება, უსაფრთხო შენახვა და მათი გადაცემა ლიცენზირებული კომპანიებისთვის დეაქტივაციისა და დამუშავებისთვის.</p>	სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ზანაკი	ვიზუალური შემოწმება; საბუთების შემოწმება	განმეორებადი	<p>მოერიდეთ მუშაკთა და მიმდებარე თემების ჯანმრთელობის დაზიანებას;</p> <p>თავიდან აიცილეთ ნიადაგის, ზედაპირული წყლების და ჯგუფური წყლის დაბინძურება</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის</p> <p>შრომის ინსპექცია</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ხმაურის წარმოქმნა	<p>მანქანები და დანადგარები კარგ ტექნიკურ მდგომარეობაშია დაცული, რომ თავიდან აიცილოთ ზედმეტი ხმაური;</p> <p>ღამის საათებში არანაირი ხმაურის წარმოქმნელი სამუშაოები;</p> <p>არ შეიძლება სამშენებლო მანქანების სწრაფად მოძრაობა და სიჩქარე 30-40 კმ / სთ სიჩქარით შემოიფარგლება თითქმის დასახლებებში და მათ ფარგლებს გარეთ გადაადგილებისას.</p>	<p>სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი</p> <p>ტრანსპორტირების მარშრუტები</p>	ვიზუალური შემოწმება	განმეორებადი	<p>მოარიდეთ ახლომახლო თემებს უსიამოვნებები;</p> <p>დაიცავით მუშათა ჯანმრთელობა</p>	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი
მუშა-მოსამსახურეთა მართვა	<p>კონტრაქტორსა და მის მიერ დაქირავებულ ყველა პირს შორის ოფიციალური ხელშეკრულებების არსებობა;</p> <p>შრომის კოდექსის მოთხოვნების დაცვა, მათ შორის სამუშაო საათების, შევბულების, კომპენსაციის, მუშაკთა ასაკის, არადისკრიმინაციის და სხვა შესაბამისი წესების დაცვა;</p> <p>მუშაკებისთვის უნიფორმების და პირადი დამცავი საშუალებების მიწოდება და მათი გამოყენების უზრუნველყოფა;</p> <p>სამშენებლო ადჰურვილობისა და ტექნიკის ექსპლუატაციის წესებთან შესაბამისობა; სამუშაო ადგილზე უსაფრთხოების შესახებ ტრენინგის უზრუნველყოფა;</p>	სამშენებლო მოედნები და სამშენებლო ბანაკები	<p>დოკუმენტების შემოწმება;</p> <p>ვიზუალური შემოწმება</p>	განმეორებადი	<p>გამორიცხეთ მუშაკთა ექსპლუატაცია და უსამართლო მოპყრობა;</p> <p>ავარიების ალბათობის შემცირება</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>შრომის ინსპექცია</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
	სათანადო სანიტარული პირობების დაცვა სამშენებლო ადგილებში და სამუშაო ბანაკში, მათ შორის დასასვენებელი და კვების ობიექტების უზრუნველყოფა, უსაფრთხო სასმელი წყლით და სანიტარული სამუშაოებით, ქალთა და მამაკაცთა ცალკეული WC-ებით უზრუნველყოფა;					
თემებთან კავშირი	(GRM) საჩივრის განხილვის მექანიზმი კონტრაქტორის თემის მიერ დანიშნული მეკავშირე პირი და კომუნიკაციის არხები სამშენებლო მოედნების მახლობლად მდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობასთან და სამუშაო ბანაკის მიმდებარე ტერიტორიაზე; ბანერებს, რომელზეც დამონტაჟებულია კონტრაქტორის სახელი და საკონტაქტო ინფორმაცია, დამონტაჟებულია თვალსაჩინო ადგილებში სამუშაო ადგილების გარშემო / გასწვრივ; ადგილობრივ თემებს აცნობონ სამუშაოების ხასიათი და ხანგრძლივობა და დროულად აცნობონ სამშენებლო სამუშაოების გამო კომუნალური მომსახურების მიწოდების შეფერხების შესახებ.	სამშენებლო სამუშაოებით დაზარალებული დასახლებები	ვიზუალური შემოწმება; ინტერვიუები დაზარალებულ თემებთან; GRM ჟურნალების/აღრიცხვების შემოწმება	განმეორებადი	შემცირდეს უსიამოვნებები ადგილობრივ თემებთან მიმართებაში; თავიდან აიცილოთ კონფლიქტი კონტრაქტორსა და ადგილობრივ თემებს შორის	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი
სამუშაოები კერძო საკუთრებაში არსებული მიწის, შენობებისა და	სარწყავი სეზონის მიღმა შესრულებული სამუშაოები;	დასახლებები სამშენებლო მოედნებისა და სამუშაო ბანაკის	ვიზუალური შემოწმება	განმეორებადი	კერძო საკუთრებაში საკუთრების ან / და მომხმარებლის უფლებების	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სხვა აქტივების მახლობლად	<p>ავტომობილების გადაადგილება შემოიფარგლება განსაზღვრული მისასვლელი მარშრუტებით და შემოსაზღვრული სამუშაო ადგილები მცენარეულობისა და ნიადაგის ზედმეტი დაზიანების თავიდან ასაცილებლად. გამოიყენეთ ხმაურის წარმომქმნელი ტექნოლოგიები მხოლოდ 08.00სთ-დან -19.00 სთ-მდე;</p> <p>სამუშაო ბანაკები დასახლებული პუნქტებისგან შორს უნდა იყოს განთავსებული. სამუშაო ადგილები სწორად უნდა აღინიშნოს და შემოიღობოს; სამშენებლო მასალების და ნარჩენების დროებითი შენახვა ისე უნდა განხორციელდეს რომ ხელი არ შეეშალოს ტრანსპორტით და ფეხით მოსიარულეთა თავისუფალ გადაადგილებას;</p> <p>არ შეიძლება კერძო მესაკუთრეთა ან მეცხვარეთა/ ახალმომენეების საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთებში შესვლა და კერძო საკუთრებაში არსებული / ექსპლუატირებული არსებული ქონების გასუფთავება გასხვისების ზოლიდან პროექტის განმახრცილებელი ჯგუფი– სგან ოფიციალური შეტყობინების გარეშე, რომ იძულებითი განსახლებისა და კომპენსაციის პროცესი დასრულებულია.</p>	მიმდებარე ტერიტორიაზე			დროებითი ან მუდმივი დარღვევის გამორიცხვა	

საკმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწყვეტ მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ადგილის აღდგენა/რევულტივაცია	<p>არ უნდა დარჩეს ნარჩენები და ჭარბი მასალები სამშენებლო ადგილებში და სამუშაო ბანაკში;</p> <p>ყველა თხრილი უნდა იყოს შევსებული, ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა და მისი გავრცელება და გასხვისების ზოლი უნდა აღდგეს კვაზი-ბუნებრივ მდგომარეობაში; მისასვლელი გზები შეკეთებულია წინა-სამშენებლო ან უკეთეს მდგომარეობამდე</p> <p>მისასვლელი გზები უნდა შეკეთდეს გარემონტებულია წინა-სამშენებლო ან უკეთეს მდგომარეობაში</p> <p>არ არის დაფიქსირებული შედეგები ღობეების, მიწების ან ადგილობრივი მოსახლეობის სხვა კერძო საკუთრების შემთხვევითი დაზიანებისგან.</p>	სამშენებლო მოედნები და სამშენებლო ბანაკი	ვიზუალური შემოწმება	სამშენებლო სამუშაოების დასკვნითი ეტაპი	<p>ჭარბი ზემოქმედების თავიდან აცილება ლანდშაფტზე;</p> <p>თავიდან აიცილეთ გასხვისების ზოლის ნარჩენებით დაბინძურება სამშენებლო ნარჩენებით და ჭარბი მასალებით.</p>	პროექტის განმახრციელებელი ჯგუფი
ოპერირების ფაზა						
სარწყავი მომსახურების მიწოდება წყლის მომხმარებლებთან	<p>არ უნდა იყოს სარწყავი სექციის გაუმართაობა</p> <p>ცნობიერების ამაღლება წყლის მომხმარებლებს შორის, რომელიც ხორციელდება სათანადო და რაციონალური სარწყავი პრაქტიკის გასაზრდელად</p>	<p>სარწყავი სექციის გასხვისების ზოლის გასწვრივ;</p> <p>სარწყავი მომსახურების მიწოდების ოფისი</p>	<p>ვიზუალური შემოწმება;</p> <p>ცნობიერების ამაღლების კამპანიის ჩანაწერების შემოწმება</p>	სარწყავი სეზონის განმავლობაში	<p>ნიადაგის ეროზიის შემცირება და ამაღლება ზედმეტი / არასწორი მორწყვისგან;</p> <p>შეამცირეთ წყლის დანაკარგი, წყალდიდობა და ტერიტორიების დაჭაობება გასხვისების ზოლის გასწვრივ</p>	საირიგაციო მომსახურების მიმწოდებელი შპს. საქართველოს მელიორაცია

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სარწყავი სისტემაში მომხმარებლების მიერ პესტიციდების გამოყენება	პესტიციდების გადაჭარბებული გამოყენების აღკვეთა და მავნებლების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების დაცვა	სასოფლო-სამეურნეო მიწებში, რომელსაც ემსახურება ზედა რუს სარწყავი სქემა	ინტერვიუები წყლის მომხმარებლებთან ინტერვიუები სოფლის მეურნეობის გაფართოების სერვისის მომწოდებლებთან ზედა რუს სარწყავი სქემის მომსახურების ზონაში ნიადაგის ქიმიური და ფიზიკური მარცვნების მონაცემთა ბაზების შემოწმება	განმეორებადი	გარემოს დაბინძურების შემცირება და საზოგადოების ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისადმი ზიანის შემცირება პესტიციდების არასათანადო გამოყენებისა და შეფუთვის არასწორი გატანისგან; თავიდან აიცილეთ დამაბინძურებლების გადაჭარბებული კონცენტრაცია სოფლის მეურნეობის პროდუქტებში	საირიგაციო მომსახურების მიმწოდებელი შპს. საქართველოს მელიორაცია